



2-нэ нап.





2-нэ нап.



къызэІуахащ. 2021 гъэм «ХьэрычэтыщІэ Іуэху ма-

щІэмрэ курытымрэ, щхьэзакъуэ хьэрычэтыщІэ жэрдэмхэр дэlыгъын» лъэпкъ

проектым и фІыгъэкІэ щІыналъэм шылажьэ предприятэ ціыкіухэмрэ курыт-

хэмрэ, апхуэдэуи зи щхьэ

Предприятэ цІыкІухэмрэ курытхэмрэ дэІыгъыным-

ягъэзащІэ Іуэхухэр

зэфіэувэжынымкіэ.

цĺыхухэм

хуэлэжьэж

бжыгъэм хэхъуащ.





Адыгейм и сурэтыщІ грлязужэм ургагрэгрляз

4-нэ нап. >





щхьэ хуэлэжьэжхэм къахохъуэ

Кіуэкіуэ Казбек иригъэ-кіуэкіащ Инвестицэхэмрэ хьэрычэтыщіэ Іуэхухэмкіэ советым и зэlущlэ. Абы хэтащ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщl Мусуков Алий, абы и япэ къуздзэхэу Къуныжь Муlэедрэ Говоров Сергейрэ, министрхэр, банкхэм, хьэрычэтыщіэ іуэхумащіэмрэ курытымрэ, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм я ліыкіуэ

ЗЭІУЩІЭМ щытепсэлъыхьащ республикэм инвесторхэр къешэлІэнымрэ хьэрычэтышІэ Іуэхур зехьэныр нэхъ тынш щіынымкіэ «гъуэгу картэр» зэрагъэза-

КъБР-м экономикэ зыужьыныгъэхэмкІэ и министр Рахаев Борис тепсэлъыхьащ къаІэта Іуэхугъуэхэм теухуауэ зэфІагъэкІхэм. ХьэрычэтыщІэ Іуэху мащэмрэ курытымрэ я лэжьыгъэр къапщытэу ирагъэкІуэкІ кІэлъыплъыныгъэхэр нэхъ мащІэ хъуащ, ахэр зегъэкІуэнымкІэ зыхуэныкъуэ хуитыныгъэ зэхуэмыдэхэр зыІэрагъэхьэныр нэхъ тынш ящІащ. Республикэм хьэрычэтыщІэхэм я хуитыныгъэхэр хъумэнымкІэ и уполномоченнэ АфэщІыж Юрэ къызэрыхигъэщамкІэ, 2021 гъэм кърикІуахэм япкъ иткіэ, хьэрычэтыщіэ іуэхухэм-



кІэ республикэр Урысейм хэгъэгухэм ящыщу нэхъыфІу къалъыта 30-м хэхуащ, нэхъапэкІэ здэщыІа иужьрей увыпіэм къикіри, 28-нэм нэсащ. Республикэм и Іэтащхьэм пщэрылъ ящищащ къэрал кадастр учётщІыным, зыхуеину дэфтэрхэр гъэхьэзырыным пыщІа Іуэхухэр нэхъ тынш ящыщІынымкІэ ирагъэлэжьыгъэхэр щІакІуэкІ

гъэхуэбжьэну. Зэlущіэм щыжаlащ Қъэбэрдей-Балъкъэрым «Экономикэ инновацэ экономикэмрэ» предприятэ инхэмрэ лэжьыгъэм щынэхъ<u>ы</u>щхьэу бизнес-инкубатору къызэрынэжыр. КъБР-м и лажьэ, Шэсыпіэ фондыр щыхьэт хьэрычэтыщізу техъузурэ зэращіыліа кре- лэжьапіэ Ізнатізу зэгурыіуэныгъэхэмкіэ къызэрагъэпэщащ. ят ахъшэр сом мелардым щынэмыщауэ,

зыужьыныгъэмрэ курытхэмрэ я субъектхэм. зи щхьэ хуэлэжьэж цІыхуи и къэрал программэмкіэ 166-м псори зэхэту сом цІыкІухэмрэ мелуан 70 хъу_микрозаймдэІыгъыныр я хэр яритащ. Республикэм 6 щоабыхэм епхащ 72-рэ, 345-рэ Къичэнджэщ піэхэр щІигъуащ. КъБР-м микро- къущат, Іуэхум ухэзыгъэкредитованэмкіэ фондым гъуазэ хъыбархэр къыщып-предприятэ ціыкіухэмрэ щіэ «Мой бизнес» центр

шхьэпэ хъуащ хабээ ткіий щыщыІа лъэхъэнэхэм лей къызытехьа хьэрычэтыщІэ Іуэху мащІэмрэ курытым-Экономикэ щытыкІэ хьэлъэм емылъытауэ, республикэм хьэрычэтыщІэ Іуэхум

зыщиужьыжу щІидзащ, абы и фІыгъэкіи щіыналъэм и бюджетым и хэхъуэр нэхъыбэ хъуащ, рынок зэхущытыкІэхэр пандемием ипэкІэ зэрыщытам хуэкІуэжащ. Іуэхур зэрырагъэфІэкІуэным лэжьыгъэхэм адэкІи къыпащэ. ЩІыналъэм и мэкъумэш хозяйствэм, промышленностым, сату ІэнатІэхэм инвестицэ хэлъхьэныгъэ и лъэны-

> Советым хэтхэм предприятэ цІыкІухэмрэ курытхэмрэ адэкіэ зегъэужьынымкіэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым и инвестицэ щытыкІэр егъэфіэкіуэнымкіэ щыіэ хэкіыкъагъэлъэгъуащ, ахэр зэрагъэзэщІэну щІыкІэри яубзыхуащ.

къуэкІэ Іэмал хъарзынэхэр

щыщыІэщ.

КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущіапіэ

«Ди къуажэм фыкъыдэплъэт»

зэхыхьэхэр мы лъэхъэнэм щокlуэкl гушхуэныгъэ яхэлъу къраlуащ жылэм Бахъсэн щІыналъэм. Ахэр ирырагъэхьэлІэ районыр къызэрызэрагъэпэщрэ илъэси 100 зэрырикъум.

ЗЭТРАУХУАМ тету, щІыналъэм хыхьэ къуажэ къэс жылэдэсхэм фестиваль жыпхъэм ит зэхуэсышхуэ щрагъэкІуэкІ, нэхъыжьыфІхэр, къуажэ унафэщІхэр, жылэм къыдэкіа ціыху ціэрыіуэхэр кърагъэблагъэу. А псоми шІыгъужш къуажэр адрейхэм къазэрыхэщхьэхук Іуэхугъуэ хьэлэмэт хэха гуэр, гъэлъэгъуэныгъэ, зэпеуэ хьэлэмэт зэмыл!эужьыгъуэхэри гъусэ хуащІыжу.

Апхуэдэ гуф Іэгъуэ зэхыхьэ иджыбла-ХьэтІохъущыкъуей щекІуэкІащ. Щэнхабзэм и лэжьакіуэхэм абы кърихьэлІахэм папщІэ къызэрагъэпэщат жылэдэсхэм ящіа хьэпшып, іэмэпсымэ, сурэт зэмылІэужьыгъуэхэу къуажэм и тхыдэр къызыхэщыж гъэлъэгъуэныгъэ хьэлэмэт. Школхэм я еджакіуэхэм гуфіэгъуэм хэтхэр шыгъуазэ хуащащ Хьэтю-

Апхуэдэ фізщыгъэ зиіэ гуфізгъуэ хъущыкъуейм къикіуа тхыдэ гъуэгуанэм, къыдэкіа ціыхушхуэхэм я ціэхэр.

> Бахъсэн щІыналъэ администрацэм и Іэтащхьэм и къуэдзэ Іэхъуэбэч Андзор гуапэу ехъуэхъуащ хьэтІохъущыкъуейдэсхэм я махуэшхуэмкіэ. Абы зэрыжи-Іамкіэ, иужьрей илъэсхэм къуажэм хэпщІыкІыу зиужьащ, и теплъэр нэхъ екіу, дахэ хъуащ. Лъэпкъ проектхэмрэ федеральнэ программэхэмрэ щагъэза-ХьэтІохъущыкъуейм щаухуащ щІэу, Шэнхабзэмкіэ унэ, зэпэш яшіыжаш амбулаторэр, стадионыр, къуажэ гъуэгухэр, нэгъуэщІхэри.

> Махуэшхуэр яІэтащ ЩэнхабзэмкІэ унэмрэ къуажэм дэт курыт школхэмрэ я гъэсэнхэм къызэрагъэпэща концерт дахэм. Абы щыІуащ хэкупсэ уэрэдхэр, усэ-

> ГуфІэгъуэр махуэшхуэ джэгукІэ зэхуащІыжащ. КъыкІэлъыкІуэ апхуэдэ зэхуэсыр Бахъсэнёнкэ щекІуэкІыну траухуащ.

> > ТАМБИЙ Линэ.



Гу зылъытапхъэ

КъБР-м и Іэтащхьэм и Администрацэм жэщми махуэми щолажьэ коррупцэм пэщіэтыным теухуауэ піэщіэгъуэкіэ ціыхухэр здэпсалъэ хъуну телефонхэр: 8(8662) 40-89-70, 40-34-32.



Лъэпкъ фащэм гулъытэ егъуэт

2022 гъэм и пэщІэдзэм къыхалъхьауэ щытащ «Си анэмрэ сэрэ лъэпкъ фащэр докlупс» сурэтхэмкlэ дунейпсо зэпеуэр. Мы гъэм ещанэу къызэрагъэпэщ а Іуэхугъуэм и къалэн нэхъыщхьэщ Урысей Федерацэм шыпсэу лъэпкъхэм я фащэхэм я дахагъыр наlvэ къищіыну, лъэпкъ щэнхабзэхэм зегъэужьыным къэрал унафэщіхэм гулъытэ нэхъыбэ хуригъэщіыну

ЗЭПЕУЭМ ебгъэхь хъунущ лъэпкъ фащэхэр зыщыгъ анэмрэ бынымрэ я сурэт зэмыл эужьыг ъуэхэр. Абы ехъуліэныгъэ яізу хэтыфынущ фотожурналистхэр, фото-сурэтыщіхэр. Сурэтым итынухэр сыт хуэдэ ныбжьми ит хъунущ: абы хэтыфынущ анэхэмрэ бынымрэ нэмыщІ, адэхэри, адэшхуэ-анэшхуэхэри, унагъуэм щІэс дэтхэнэри. Дунейпсо зэпеуэр егъэкІуэкІынымкІэ жэрдэмыр къыхэзылъхьар «Бзылъхугъэхэм я дунейпсо союз» жылагъуэ зэ-

гухьэныгъэращ. А Іуэхум епха псоми щыгъуазэ зыщыхуэфщІ хъунущ www.ethno-photo.com сайтым. Фигу къэдгъэкІыжынщи, сурэтхэр зэпеуэм хъунущ 2022 гъэм и шыщхьэуІум и 25 пщІондэ.

КЪАРДЭН Маритэ.

Парламентым и Жылагъуэ советым



Ильяс дыгъуасэ иригъэкіуэкіа зэіущіэм щытепсэлъыхьащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и бюджетыр зэрагъэзащІэм республикэм и хабзэубзыху орган нэхъыщхьэр зэрыкіэлъыплъ щіыкіэм.

ЗЭІУЩІЭМ и пэм дакъикъэкІэ хуэщыгъуащ КъБР-м и Парламентым и ещанэ зэхуэсыгъуэм и депутату щыта Иванов Игорь. Ар дунейм ехыжащ мэкъуауэгъуэм и

КІэлъыкІуэу и гугъу ящІащ Белоруссием и Президент Лукашенкэ Александр и унафэкІэ Скоринэ Франциск и медалыр къыщыІэ «Сябры» жылагъуэ зэгухьэныгъэм и ягъуэтын JUHYAN YEVMAHLIMNA IIIJAHAFEVAлэм егъэщІэнымрэ хэлъхьэныгъэ зэрыхуишІым къыпэкІуа шІыхьш ар.

Зэlущlэм хэташ КъБР-м и Парламентым и Унафэщ **Егоровэ Татьянэ**. Къаlэта Іуэхум тепсэлъыхьын и пэ, абы къызэхуэсахэм яхуиІуэтэжаш лэжьыгъэ ІуэхукІэ иджыблагъэ Санкт-Петербург зэрыщы ам кърикІуахэр.

Егоровэм къыхигъэщащ гулъытэ хэха зэрыхуащ ыр Урысейм и щ ыналъэхэм я хабзэубзыху орган нэхъыщхьэхэм ядэлэжьэным. Къэбгъэлъагъуэмэ, мы зэманым ирихьэліэу, КъБР-м и Парламентым апхуэдэ зэгурыlуэныгъэ 20-м щlигъу ярищlылlащ нэгъуэщІ щІыналъэхэм. Абы къыхигъэщащ Санкт-Петербург и Хабзэубзыху Зэхуэсым дащіа зэгурыіуэныгъэр зэрыщхьэпэнур туризмэмрэ шэнхабзэмрэ заужьыным, хамэ къэралхэм кърашхэм я пІэм иувэфыну ди щІыналъэм къыщыщІагъэкІ мэкъумэшхэкіым къыхэхъуэным.

Финанс Іуэхухэм кІэлъыплъыным КъБР-м и Парламентым и нэІэ зэрытригъэтым и гугъу щищІым, Егоровэ Татьянэ къыхигъэщащ абы мыхьэнэшхуэ зэрыратыр, псом хуэмыдэу къащтэ законхэр, лъэпкъ проектхэр зэрагъэзащІэр къызэрапщытэр. Апхуэдэ Іуэхухэм щытопсэлъыхь комитетхэм хухахь сыхьэтхэми депутатхэм муниципальнэ шіыналъэхэм шрагъэкіуэкі зэіушіэхэми. Мыхьэнэ мымащіэ иіэщ ціыхухэр зытегузэвыхь ІуэхухэмкІэ депутатхэм Іущіэну Іэмал зэраіэми. Егоровэм жиіащ ирагъэкІуэкІа къэпщытэныгъэ лэжьыгъэбюджетым иужьрей зэманым зэхъуэкІыныгъэ зэригъуэтар.

15-кІэ нэхъыбэ хъуащ: 2019 гъэм сом мещащ Егоровэм. - Дызэреплъымкіэ, хэхъуэ диіэным нэхъыбэу сэбэп хуэхъуар къэралым Іуэхущіапіэхэм зарызацция от тащхьэм, Правительствам удостойность и польшений правительность и польшений пр субсидиерэ худэчых зи э кредитрэ абыхэм иратыным ехьэлІа лэжьыгъэ республикэм зэрыщызэфІагъэкІырщ. Апхуэдэ ІэмалкІэ наіуэ къащіын щіадзащ дэфтэр ямыізу лажьэхэр, бюджетми и хэхъуэр нэхъыбэ хъуащ. Республикэ бюджетыр нэхъыбэу фіагъыу иіэнум, нэгъуэщіхэми. зытещІыхьар егъэджэныгъэм зегъэу-

КъБР-м и Парламентым щылажьэ жынырщ, и чэзум социальнэ ахъшэхэр ты-Жылагъуэ советым и унафэщі Бечелов нырщ, улахуэм хэгъэхъуэнырщ, узыншагъэр хъумэнымкіэ Іэнатіэр зэран хуэхъу щымыГэу лэжьэнырщ. Апхуэдэуи мыхьэнэшхуэ зиlэ lуэхугъуэщ къэрал щlыхуэр хэпщІыкІыу нэхъ мащІэ зэрытщІыр - 2021 гъэм и кіэм ар сом меларди 6,9-рэ хъуащ. Къыхэзгъэщыну сыхуейт, республикэ бю-джетыр къащащтэм, КъБР-м и Парламентым мызэ-мытізу къызэриізтар ціыху щхьэхуэхэр пщІэншэу хущхъуэкІэ къызэгъэпэщыным, юридическэ Іуэхутхьэбзэхэр пщіэншэу яхузэфіэхыным, зэфіэкі зиіэ щіалэгъуалэм защіэгъэкъуэным хухах ахъшэр нэхъыбэ щІын зэрыхуейр икІи, ди гуапэ зэрыхъунщи, ар иджы къыдэхъулІащ. зэрыхуагъэфэщар Къэбэрдей-Балъкъэрым Шэч хэмылъу, апхуэдэ дэlэпыкъуныгъэхэр хуейщ хьэрычэт Іуэху маунафэщ Сидорук Павел. Белоруссием и щіэмрэ курытымрэ хэтхэми. Лъэпощхьэпо напогхэр къызэрыхэкіых епхауэ. Псалъэм папщІэ, илъэс къэс къахохъуэ къалэхэм дэт транспортым, ауэ абыхэм ятын хуей налогыр къыхэкІкъым. КъыжыІапхъэщ хуэмурэ абыи нэгъуэщІ Іуэхухэми дызэрелэжьыр. Сыщогугъ а Іуэхухэм я хэкІыпІэхэм ятеухуауэ КъБР-м и Парламентым и Жылагъуэ советым хэтхэми я

чэнджэщ къыдахьэлІэну. КъБР-м и Парламентым БюджетымкІэ, налогхэмрэ финансхэмкІэ и комитетым и унафэщі Афэщіагъуэ Михаил жиіащ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Конституцэм къызэрышыгъэлъэгъуамкіэ. КъБР-м и Парламентым и пшэрылъхэм зэращышыр республикэ бюджетыр зэрагъэзащІэ щІыкІэр къегъэпщытэнымрэ кІэлъыплъынымрэ къызэгъэпэщыныр. Абы ипкъ иткіэ, парламент едэІуэныгъэхэм щытопсэлъыхь КъБР-м и бюджетым теухуа законым и проектым, ар зэрагъэзэщ ам, КъБР-м и социально-экономикэ зыужьыныгъэм хуагъэбелджыла Іуэхухэр зэрызэфІагъэкІым, нэгъуэщІхэми. Апхуэдэуи финанс Іуэхухэм ехьэліауэ къэпщытэныгъэхэр иригъэкіуэкіын папщіэ, къызэрагъэпэщауэ мэлажьэ КъБР-м Къэзыпшытэ-къэзыбж и палатэр.

 КъБР-м и Парламентым мэкъуауэгъуэм и 24-м щекіуэкіа зэіущіэм дыщыхэплъащ КъБР-м Къэзыпшытэ-къэзыбж и палатэм 2021 гъэм зэфІигъэкІа лэжьыгъэм. - жиІаш Афэщіагъуэм. - Іуэхущіапіэм нэгъабэ Іуэхугъуэ 55-рэ иригъэкІуэкІащ. 2021 гъэм республикэ бюджетым щыщу къапщытащ сом меларди 6-м нэблагъэ. Абы щыщу сом мехэм къызэрагъэлъэгъуар республикэм и луан 494-рэ хабзэм ебакъуэу къагъэсэбэпауэ къыщІэкІащ. Бюджет законодательствэр къызэпызыудахэм я ныкъусаныгъэхэр - Иужьрей илъэсищыр къапщтэмэ, рес- зэрагъэзэхуэжыну хуатха тхыгъэхэм я публикэ бюджетым и хэхъуэр сом мелард ужькІэ, сом мелуан 205-м ехьэлІа Іуэхухэр ягъэзэкІуэжащ. Мыпхуэдэ къэпщытэныгъэ лэжьыгъэхэм КъБР-м и Парламентым и ко-

зыпкърыт сабийхэм пщІэншэу хущхъуэ етыным теухуауэ яІэ къалэныр зэрагъэзащіэм, Социальнэ страхованэмкіэ фондымрэ Пенсэ фондымрэ зэрызэгуагъэхьэжым цІыхухэмрэ бюджетымрэ я дежкІэ

БАГЪЭТЫР Луизэ.

Тенджыз ФІыцІэм ухуэзышэ гъуэгу тынш

Дызэрыт мазэм и пэщіэдзэм къы- гъуэгу хозяйствэмкіэ и министерстстанцым щытокі тенджыз Фіыціэм гуитіми ущитіысхьэфынущ «Налшык - Адлер - Налшык», «Нал- къэувыІэпІэхэм. шык - Новороссийск - Налшык» мафІэгухэр

АДЛЕРКІЭ зыунэті мафіэгур мазэм и зэпэбж махуэхэм Налшык щытемафІэгур мазэм и зэпэмыбж махуэ-Налшык текІынущ, адрейхэм абы къэкІуэжынущ, Новороссийск къытекІыурэ. КъБР-м Транспортымрэ

щыщіэдзауэ «Налшык» гъущі гъуэгу вэм къызэрыщыджа!амкіэ, мафіэ-Къэбэрнэхъ тыншу икіи псынщізу ухуэзышэ дей-Балъкъэрым иіэ гъущі гъуэгу

«Налшык - Адлер - Налшык» мафІэгур ди деж щытокІ сыхьэт 17-рэ дакъикъэ 12-м. Ар Адлер нос пщэдджыжьым сыхьэти 7-рэ дакъикъэ 57-м. Къыщигъэзэжкіэ, абы къыщытокі сыкІынущ, адрейхэм ди къалащхьэм хьэт 15-рэ дакъикъэ 53-м. Налшык къигъэзэжынущ. Новороссийск кІуэ къосыж пщэджыжьым сыхьэти 9-рэ дакъикъи 2-м.

«Налшык - Новороссийск - Налшык» мафіэгур къалашхьэм шытокі сыхьэт 14-рэ дакъикъэ 21-м ик/и Новороссийск

нос сыхьэти 7-рэ дакъикъэ 45-м. А мафІэгур абы къыщытокІыж сыхьэт 16-рэ дакъикъэ 15-м. Ар Налшык къосыж сыхьэти 7-рэ дакъикъэ 14-м.

Зи гугъу тщІы мафІэгу зекІуапІэхэр зэрызэтраублар икъукіэ сэбэпышхуэщ республикэм и ціыхухэу тенджыз ФІыціэм и Іуфэхэм зышызыгъэпсэхуну мурад зыщахэм я дежкіэ. МафІэгухэм я билетхэр къэпщэху хъунущ уежьэным махуэ 45-рэ иІэжым щегъэжьауэ. Іуэхум теухуа хъыбар псори къыщыбгъуэтынущ «РЖД» ОАО-м и сайтым. Апхуэдэуй упсальэ хъунущ 8-800-775-00-00 телефонымкІэ ТАМБИЙ Линэ



adyghe@mail.ru smikbr.ru adyghepsale.ru apkbr.ru 💌 Адыгэ Псалъэ Адыгэ Псалъэ

ГъащІэм и нэхугъэ ІэфІ



«Си фІэщ мэхъу бгырыс Іэлыр гурыщІэ телъыджэм гъащіэм и нэхугъэ іэфіым, щіэныгъэм - къызэрыщіэтэджэнур... Сэ сымылъагъункІи хъунщ а дакъикъэр - си лъахэм щІэныгъэншагъэр ІэщІыб щищІыну лъэхъэнэр; сыт хуэдиз гухэхъуэгъуэ зыхэсщіэнт сэ абы щыгъуэ!» -1836 гъэм итхыгъауэ щытащ адыгэ узэщіакіуэ ціэрыіуэ Нэгумэ Шорэ. Хэкупсэ нэсыр зыщІэхъуэпса а Іуэхугъуэ иныр лъэпкъым къыщыдэхъуліар илъэси 100-м нэс дэкіауэщ. Абы щыгъуэ, 1932 гъэм, Псыхуабэ (Пятигорск) къыщызэјуахауэ щы-Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал пединститутыр.

ЗЭМАНЫМ, псынщІзу зызыхъуэж гъащІэм абы щыгъуэ къагъэува Іэмалыншагъэхэм ящыщ хъуат пединститутыр къызэрызэІуахар. Къэралым щыпсэухэм пэщіэдзэ щіэны гъэ егъэгъуэтын, илъэсибл школхэри къызэјухын хуейуэ партым унафэ ищати, дэнэкіи хуэдэу, ди щіыналъэми щымащіэт егъэджакіуэхэр. КъинэмыщІауэ, лъэпкъ егъэджэныгъэр зэрекіуэкіыну траухуа анэдэлъхубзэхэмкіэ Іэщіагъэліхэр нэгъуэщі зыщІыпІи щагъэхьэзырыфынутэкъым. А псори къилъытэри, партым и Къэбэрдей-Балъкъэр обкомым РСФСР-м и ЦІыхубэ комиссархэм я советым лъэју тхылъкіэ зыхуигъэзащ, республикэм зи щхьэ хущытыж пединститут иІэжын зэрыхуейр иту.

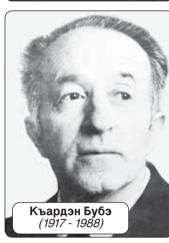
РСФСР-м и Правительствэм и УнафэкІэ Къэбэрдей-Балъкъэрым 1932 гъэм къыщызэІуахауэ щытащ пединститутыр. Абы хухахын унэ дей-Балъкъэр Налшык зэкІэ щыІэтэкъыми, институтым Псыхуабэ лэжьэн щыщІидзащ. Абы и факультетищым - физикэмрэ математикэмкіэ, биологиемкіэ, филологиемкІэ - щрагъаджэрт егъэджакіуэ 13-м. 1932 гъэм институтым и езанэ курсым къащтауэ щытащ студенти 120-рэ. Иужькіэ къызэрагъэпэщащ тхыдэмкіэ факультетри.

Институтым и япэ унафэщу щытащ Къэбэрдей-Балъкъэр педрабфакым (1931 гъэм жэпуэгъуэм и 1-м къыщыщІэдзаўэ Налшык щылэжьа а ІуэхущІапІэр пединститутыр къыщызэІуахым абы хагъэхьэжат) и пашэу щыта гъэліхэмкіэ гъэпэщащ зыхуеину унэлъашІэхэмкІи. еджэным къыгъэліхэмкіи. Нэхъыбэу абы щыгъуэ пединститутым щы-

ФилологиемкІэ факультетым и зы къудамэт бээшІэныгъэхэмкІэ кафедрэри. Борыкъуей Тіутіэ я унафэщіу абы балъкъэрыбзэмкІэ, урысыбзэмкіэ егъэджакіуэхэр. Зыпэ-ЦІагъуэ Мухьэмэд сымэ, я унафэщІыр я пашэу, щІэны-ГЪЭ-КЪЭХУТЭНЫГЪЭ джылын, литературэбзэм и хэм.







ЖьэкІэмыхъу Тузер мардэхэр убзыхун, сабийхэр

зэрырагъэджэну тхылъхэр гъэхьэзырын, адыгэ Іуэры-Іуатэр зэхуэхьэсыжын, джыжын, нэгъуэщІхэри. А псори къызыхуэтыншэу къызэригъэпэщырт егъэджэныгъэмкіэ областной Іэнатіэм и унафэр зезыгъакіуэ, а къалэным щІыгъуу 1935 гъэм Къэбэрпединститутым и пашэуи ягъэувауэ щыта Махъсидэ Къазджэрий. Ар а къулыкъум пэрытащ 1936 гъэм и бжьыхьэ пщІондэ. 1937 гъэм Налшык ухуэн

щаухащ пединститутым и унэр икіи еджапіэ нэхъыщхьэр Къэбэрдей-Балъкъэрым и къалащхьэм къагъэІэпхъуэжащ. 1937 - 1938 гъэ еджэгъуэщІэр студентхэм щаублауэ щытащ аудиторэ Іэхуитлъэхуитхэм, нэхухэм. Я щІэныгъэм нэхъри хагъэхъуэн папщІэ, абыхэм яІэт лабораторэхэри, мастерскойхэри, библиотеки. А псомкІи: оборудованэхэмкІэ, зэреджэ литературэкіэ, уеблэмэ іэщіаинститутыщІэм Покорский И. Н. Къэрал уна- партым и унафэкіэ къыдэіэфэщіхэр и дэіэпыкъуэгъуу, пыкъуат къэралым и еджапіэ еджапіэшіэр нэхъышхьэхэм ящыщ куэд. А лъэкі къимыгъанэу къызэри- лъэхъэнэм пединститутым и унафэщІу лэжьащ къан Хьэту. Абы нэхъри щІищагъэсэбэпыну Іэмэпсымэ- гъэбыдащ еджапІэ нэхъышхэмкІи, щылэжьэну ІэщІа- хьэм и мылъку лъабжьэр. Темыркъаныр иужькІэ лэжьаш КъБАССР-м и Шыхубэ комислэжьар урыс егъэджакіуэхэ- сархэм я советым Гъуазджэращ. А лъэхъэнэ гугъум а хэмкіэ и къудамэм и унафэ-

щыпкъэхэм, хэкупсэ нэсхэм нэмыщІ, Къэбэрдей-Балъкъэр пединститутым зауэм ипэ къихуэ илъэс зэхуэмыдэщылажьэрт адыгэбзэмкіэ, хэм и пашэу щытащ Бекузаров Ч. А., Бушля А. К., Хрипунов И. А., Лебедев П. А. Урыс рыт Іуэхум къыдэкІуэу кафед- лъэпкъышхуэм къыхэкІахэм рэм и егъэджакіуэхэу Елбэд ящыщ куэд сэбэпышхуэ Хьэсэн. Дышэкі Мухьэмэд, хъуащ лэжьыгъэр зэтегъэувэнымкіэ. 30 гъэхэм я кіэуххэм ди къэралым щекіуэкіа полипэжьы- тикэ запымыгъэхэм ихьаи гъэшхуи я пщэм дэлът: лъэпкъ яхэтщ а лъэхъэнэ ткlийм инстхыбзэм и хабзэхэр гъэбел- титутым и унафэщ у щыта-

Къэбэрдей-Балъкъэр пединститутыр зэман кіэщіым къриубыдэу хъуат ди щІыналъэм и щІэныгъэ, егъэджэнылъэхъэнэм ар зэпэщакіэт лъэпкъ интеллигенцэм къыхэкІа егъэджакІуэ ІэзэхэмкІэ, къыщІигъэкІырт щІэныгъэфІ зыбгъэдэлъ Іэщіагъэліхэр. Пединститутым жыджэру щылажьэрт парт, комсомол зэгухьэныгъэхэри. Апхуэдэу екіуу ежьа лэжьыгъэр, щіыналъэм щыпсэу лъэпкъ псори зыхуэныкъуэр, къызэпиудащ Хэку зауэшхуэм. Абы и мафІэм япэ махуэхэм щегъэжьауэ пэрыхьэри, зауэ гъуэгуанэ хьэлъэр якіуащ институтым и лэжьакіуэ куэдым, ТекІуэныгъэ Иным зи гъащІэр шІэзытахэри машІэкъым. дэтщ еджапІэ нэхъыщхьэм и

Бийр ди лъахэм ирахужа ратар. нэужь, 1943 гъэм мэлыжьыхьым и 15-м пединститутым и гъэ куэд зэфіигъэкіащ педлэжьыгъэр Налшык щызэт- институтыр Къэбэрдей-Балъриублэжащ. Абы щыгъуэ абы къэр къэрал университетым и пашэу щытащ Хьэткъуэ Б. А. хуэкіуэн папщіэ. Иужькіэ, Унафэщі щыпкъэм хулъэкіащ 1957 гъэм къыщыщіэдзауэ, бийм зэтрикъута институтым ЖьэкІэмыхъур и унэр зэригъэпэщыжын, 1943 1944 гъэ еджэгъуэр студент 369-м яхуиублэжын. Къыкіэ- Экономикэ щіэныгъэхэмкіэ лъыкІуэ илъэсым студентхэм докторым, профессорым и я бжыгъэр хуэдитым нэскіэ къалэмыпэм къыпыкіащ щіэхэхъчат. Куэдым зэдахьырт еджэнри лэжьыгъэри.

А зэманым Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал пединститутым и пащхьэ ита къалэн нэхъ гугъу дыдэхэм ящышш егъэджакіуэкіэ Іэнатіэр къыхьэзырыным и Іуэхури. Ар и пщэрылъу 1945 гъэм къыщыщіэдзауэ еджапіэ нэхъыщ-Бубэ. Ар егъэджакіуэ нэхъы- ціыхубэм яхуихьу. жьу, доценту, иужькІэ пединститутым и унафэщІу щытащ.

Лэжьыгъэм и къэзэгъэпэщакіуэ Іэкіуэлъакіуэр еліэліащ лъэпкъпсо мыхьэнэ зиіэ Іуэхугъуэхэм. Къинэмыщіауэ, а щіэныгъэлі іэзэм и къалэмыпэм къыпыкlащ бзэщІэныгъэм хэлъхьэныгъэфІ хуэхъуа лэжьыгъэ куэд, псалъалъэ зэмылІэужьыгъуэхэри, тхылъеджэхэм гукъинэж

ящыхъуа художественнэ тхы-

гъэри хэту. ЛІэщІыгъуэ блэкІам и 40 гъэхэм я кІэухым Къэбэрдейпединститутым Балъкъэр партым и унафэкІэ ягъэкІуащ республикэм и егъэджэныгъэ нэхъыщхьэм и зэфІэувэныгъэм хэлъхьэныгъэ ин хуэзыщІа ЖьэкІэмыхъу Тузер. Къэралым къыщыхъу Гуэхугъуэхэмрэ зи гъащІэмрэ зэхэухуэна цІыху пэрытхэм ящыщащ ЖьэкІэмыхъур. Пэрытыныр зи щэн хэкупсэращ щалъхуа Кэнжэ жылэм дэсящыщу щІэныгъэ нэхъыщхьэ зэзыгъэгъуэтар. СССР-м Къэрал планымкіэ и институтыр Москва 1934 гъэм къыщызыуха Тузерщ республикэм япэу доцент щыхъуар, пединститутым и иужьрей унафэщју щытар. ЖьэкІэмыхъур илъэситхум щІигъукіэ лэжьащ республикэм и ЦІыхубэ комиссархэм я советым и тхьэмадэу, щытащ егъэджэныгъэмкІэ областной ІэнатІэм и пашэуи.

Апхуэдэ зэфіэкі лъагэхэр зыбгъэдэлъ ЖьэкІэмыхъур жэуаплыныгъэшхуэ зыхищ Гэу илъэс куэдкІэ лэжьащ Къэгъэ, щэнхабзэ ІуэхущІапІэ бэрдей-Балъкъэр пединстицІэрыІуэ. Зауэм ипэ къихуэ тутым и унафэщІуи. Архив хъумапіэм щіэлъ дэфтэрхэм зэритымкіэ, Тузер Іэсхьэд и къуэр а еджапіэ нэхъыщхьэм и пашэу щыщыта илъэсхэр институтым и «дыщэ ліэщіыгъуэу» куэдым къалъытэ. Абы и лъэхъэнэм къызыхуэт щымыІэу ІэщІагъэлІ щыпкъэхэмкІэ къызэгъэпэща хъуат институтым и факультетхэри адыгэбзэмкІэ и къудамэри. ЖьэкІэмыхъур институтым щыщы а илъэсхэращ лъэпкъ еджагъэшхуэхэу Мусэбий, Кіуэкіуэ Джэмалдин, Чым Юрэ, Апажэ Мухьэмэд, ХьэкІуащэ Андрей сымэ, нэгъуэщІхэми аспи-Абыхэм хуагъэува фэеплъ рантурэр къаухыу щ эныгъэ-къэхутэныгъэ лэжьыгъэм нэхъри нэхъ куужу зыщ-

> ЖьэкІэмыхъу Тузер лэжьылэжьащ КъБКъУ-м политэкономиемкІэ и кафедрэм и унафэщІу. ныгъэ-къэхутэныгъэ лэжьыгъэ куэд, монографие щхьэхуэхэри хэту.

Пединститутыр и лъабжьэу 1957 гъэм къызэІуаха къэрал университетыр абы щыгъуэ гъуэгуанэщіэ теуващ. зэгъэпэщыныр. Егъэджакіуэ КъБКъУ-р хъуащ Кавказ Иш-59-м ящыщу 11-рт еджа- хъэрэм и лъэпкъ автономие гъэшхуэ степень зиlэр. Ап- щІыналъэхэм я япэ универхуэдэу зэтеубла хъуатэкъым ситет. Ар къызэТухыныр ирыщхьэхуэу адыгэбзэмрэ лите- рагъэхьэл ауэ щытащ Къэбэрратурэмкіэ іэщіагъэліхэр гъэ- дей-Балъкъэр Республикэр Урысейм зэрыгухьэрэ илъэс 400 щрикъум. Абы лъандэрэ блэкІа илъэс 65-м зыужьыныхьэм щылэжьа лъэпкъ ІэщІа-гъэлІхэм ящыщщ Къардэн КъБКъУ-р, щіэныгъэм и нэхур

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

Къэбэрдей-Балъкъэрыр илъэси 100 зэрырикъум теухуауэ екіуэкіа зэіущіэм гупсысэ нэхъыщхьэу ща уэтар

КъБР-100

КъБР-м и Парламентым щекІуэкІащ республикэм и Жылагъуэ палатэм и зэІущІэ. Республикэм щыпсэухэр зэрылъытэу къызэдэгъуэгурыкІуэным траухуа, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм яІэ мыхьэнэм щытепсэлъыхьа зэlущlэр Къэбэрдей-Балъкъэрым и илъэси 100-р зэрагъэлъапІэ Іуэхухэм я Іыхьэщ. Абы хэтащ къулыкъущІэхэр, щІыналъэхэмрэ къалэхэмрэ щыІэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм я ліыкіуэхэр, КъБР-м и Жылагъуэ палатэм и ШІалэгъуалэ советыр, журналистхэр.

Жылагъуэ Палатэм и УнафэщІ Берд Хьэзрэталий зэlущlэр къызэlуиха нэужь, къэпсэлъащ КъБР-м лъэпкъ Іуэхухэмрэ жылагъуэ проектхэмкІэ и министр КІурашын Анзор.

Къэбэрдей-Балъкъэрым щопсэу лъэпкъ 80-м нэс. ЗэрыгурыІуэгъуэщи, щІыналъэм и жылагъуэ-политикэ щытыкІэр куэдкІэ елъытащ абыхэм яку дэлъ зэхущытыкІэм. А унэтІыныгъэм теухуауэ республикэм куэд щыдолэжь. Ди деж щыІэщ лъэпкъхэм я жылагъуэ зэгухьэныгъэу 68-рэ. Абыхэм ящыщу 14-р лъэпкъ-щэнхабзэ ІуэхущІапІэщ, я анэдэлъхубзэмрэ хабзэмрэ яхъумэным телажьэу. Къэрал властым и органхэр, хабзэхъумэ ІуэхущІапІэхэр, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэр зэгъусэу толажьэ КъБР-м ис лъэпкъхэр зэгурыгъэ уэным.

Республикэм и Іэтащхьэ КІуэкІуэ Казбек КъБР-м и Парламентым 2021 гъэм зэрызыхуигъэзам къыщыхигъэщауэ щытащ жылагъуэ, лъэпкъ, щэнхабзэ зэгухьэныгъэхэм, дин ІуэхущІапІэхэм лъэпкъ зэмылІэужьыгъуэхэм къыхэкІахэмрэ зи дин зэтемыхуэхэмрэ зэгурагъэІуэным теухуауэ ялэжьыр нэхъри щІэгъэхуэбжьэн зэрыхуейр. ЖиІащ ціыхухэм зэхущытыкіэ дахэ яку дэлъыным сэбэп хуэхъу Іуэху куэд республикэм къызэрыщызэгъэпэщыпхъэр. Дэри абы дытетщ. ЩІыналъэм щыІэ зэхущытыкІэ гуапэр дызэдэІэпыкъуу тхъумэну ди къалэнщ. Дызэрызэкъуэтым и мыхьэнэр зэрыкуур къагурыгъэlуэн хуейщ щІалэгъуалэм. Нэхъыжьхэм я щапхъэм щіэблэр щіэпіыкіыпхъэщ. Жьымрэ щіэмрэ яку дэлъ зэпыщіэныгъэр, гупсысэ зэlэпыхыкlэр цlыху зэхущытыкІэм и джэлэсщ. Республикэр илъэси 100 зэрырикъум етщіэкі Іуэхугъуэхэри сэбэпщ щ алэгъуалэр дгъэсэнымкіэ, - жиіащ абы.

КІурашыныр тепсэлъыхьащ КъБР-р илъэси 100 зэрырикъур ягъэлъапІзу, 2020, 2021 гъэхэм министерствэм къыщызэрагъэпэщахэм, дяпэкІэ ирагъэкІуэкІынухэм. 2022 гъэм министерствэм щыгащ цыхухэм я щыгэкгэ-псэукгэр егъэфІэкІуэным хуэщхьэпэ мыкоммерческэ ІуэхущІапІэхэм субсидие етынымкІэ зэпеуэ. Абы кърагъэхьа проектхэр теухуауэ щытащ Урысейм ис лъэпкъхэм я зэхущытыкІэр гъэбыдэным, я щэнхабзэхэм зегъэужьыным. НэхъыфІу къа-

Зэкъуэтыр мэунэ



лъыта проекти 9-м трагуэшэжащ сом мелуани 3. Шыщхьэују, фокјадэ мазэхэм Іуащхьэмахуэ лъапэ и зыгъэпсэхупІэхэм ящыщ зым щыІэнущ лъэпкъхэм я щ алэгъуалэм я лагерь. Республикэм и щіыналъэ псоми къикіыу абы зыщагъэпсэхунущ илъэс 15 - 18 хъу ныбжьыщ Тэхэм. Ахэр ирагъэджэнущ, лъэпкъ-щэнхабзэ центрхэм я фестиваль абдеж щекlуэкlынущ. «Къэбэрдей-Балъкъэрым и лъэпкъхэр» зэхуэсыр Налшык къыпоплъэ. Абы хэтынущ лъэпкъ-шэнхабзэ центр 14. Іуэхум хэтынухэм Іуагъэхуэнущ я шхыныгъуэ Іэфіхэм щыщ, ягъэлъэгъуэнущ республикэм и ІэпщІэлъапщІэхэм я ІэрыкІхэр. Фестивалыр уэрэджы ак уэ, къэфактуэ пажэхэр зыхэт концертктэ зэхуащІнжынущ.

Мыбы дыкъэкІуэн и пэ къихуэу, едгъэкІуэкІащ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал жылагъуэ зэгухьэныгъэ ухуэным теухуа зэlущіэ. Абы и тхьэмадэу хэтхащ Сэхъурокъуэ Хьэутий, - жиlащ Цlыхум и хуитыныгъэхэмкlэ уполномоченнэу КъБР-м щыІэ Зумакулов Борис къыщыпсалъэм. Ар къытеувы ащ Къэбэрдей-Балъкъэрыр къызэрыунэхурэ илъэси 100 зэрырикъур къэралым зэрыщагъэлъэпІэнум иІэ мыхьэнэр зэрыиным

Къэбэрдейхэмрэ балъкъэрхэмрэ куэд щІауэ къызэдогъуэгурыкІуэ зэгурыіуэ зэдэіуэжу. Ди щіынальэм щыдиіэжщ ди Конституцэ, гимн, герб. Сэ хуабжьу фІыуэ солъагъу Къэбэрдей-Балъкъэрыр, срогушхуэ мыбы щып-сэухэр зэрызэкъуэтым, арэзы сыкъещ дефіакіуэу дыпсэуным папшіэ республикэм дызыхуей псори къызэрыщызэгъэпэщам, - жиlащ абы. Къэпсэлъэныгъэм и кІэухыу, республикэм и цІыхухэр къыхуриджащ Украинэм щекІуэкІ Іуэхухэм хэт ди щ алэхэм якъуэтыну:

- Ди зауэлІхэм яхъумэр ди хуитыныгъэрщ, ди щіэблэм я къэкіуэнурщ. Ди жагъуэ зэрыхъущи, зи псэ зытаи яхэтщ. Абыхэм я унагъуэхэм дакъуэувэу, зыхед-

гъэщІэн хуейщ зэрамызакъуэр. Къэбэрдей-Балъкъэрым Гуманитар къэхутэныгъэхэмкІэ и институтым и унафэщІ Дзэмыхь Къасболэт къызэхуэсахэм ягу къигъэкlыжащ тхыдэ напэкіуэціхэр. И гугъу ищіащ институтым къыщыдагъэкІ тхылъхэм, зэлэжьхэм, Къэбэрдей-Балъкъэрыр илъэси 100 зэрырикъум иращІэкІ Іуэхухэм зэры-

«Майские новости» газетым и редактор нэхъыщхьэ Герасимовэ Светланэ жиlащ зэгуэр мы щlыналъэм къэ-Іэпхъуауэ зэрыщытам зэрыхущІемыгъуэжар, республикэм щыІэ зэхущытыкіэ дахэр игу зэрыдыхьэр, ціыхубэ іэпщіэлъапщіэхэм я іэдакъэщіэкіхэм зэрыдихьэхыр, щІыуэпсым и къулеягъыр нэгъуэщІ зы щІыпІи зэрыпимыщІыр.

Зэјущіэм къыщыпсэлъащ «Боевое братство» жылагъуэ зэгухьэныгъэм и Къэбэрдей-Балъкъэр республикэ исполкомым и тхьэмадэ Абэнокъуэ Владимир.

- Хэкупсэу дыщытыныр зыщыд-гъэгъупщэ хъунукъым. Арыншауэ дэкІынукъым ди зы Іуэхуи. Хэкур ди гум илъыныр, щІэблэри абы щІэтпіыкіыныр республикэм зиужьыным сэбэп хуэхъу Гуэхугъуэ нэхъыщхьэ дыдэхэм ящыщщ. Абы и лъэныкъуэкІэ ди зэгухьэныгъэм куэд зэфlегъэкі. Апхуэдэщ Хэку зауэшхуэм теухуауэ тетха «Забвению не подлежит» фильмыр, - жиlащ абы. Псалъэм къыдэкІуэу жысІэнщи, къызэхуэсахэр а фильмым ирагъэплъащ.

ГУГЪУЭТ Заремэ.

ІэщІагъэлІхэр ягъакІуэ

республикэм щагъэзащіэ ягъакіуэ дохутырхэм сом «Къуажэ дохутыр» къэрал мелуан 1,5-рэ, фельдшерпрограммэмкіэ медицинэ хэм сом мин 750-рэ иратылэжьакіуибгъу Ізнатізкіз нущ. Ціыху мин 50-м нэблакъызэрагъэпэщащ. Ахэр гъэ зыдэс къуажэхэм щылэщолажьэ Янтарнэ, Учебнэ, Зеикъуэ, Жанхъуэтекъуэ, Ислъэмей, Дзэлыкъуэкъуажэ, Акъбащ Ипщэ жылагъуэхэм. Іэщіагъэліхэм яхэтщ педиатр, терапевт, офтальмолог, эндокрино-

АПХУЭДЭУ а программэмкІэ Дзэлыкъуэ, Шэрэдж, Май, Шэджэм, Бахъсэн, Аруан, Тэрч, Іуащхьэмахуэ, Прохладнэ районхэм хыхьэ мыдэхэмк э дохутыри 100-м къуажэхэм дэт медицинэ лэжьыгъэ ІэнатІэ ягъуэ-ІуэхущІапІэхэм мы илъэсым тащ. и кіэ хъуху лэжьэн щыщіадзэнущ дохутыр 19-м.

лог, фельдшер.

Урысей Федерацэм «Узыншагъэр хъумэнымкІэ и ІэнатІэм зегъэужьын» и къэрал программэм къызэригъэувымкіэ, Іэщіагъэлі ныбжьыщІэхэм Іуэхум тезыгъэгушхуэ ахъшэхэр яІэрыхьэнуш Илъэс зыбжанэ хъуауэ ди Жылагъуэ нэхъ пхыдзахэм

жьэну дохутырхэм сом мелуан яІэрыхьэнущ. Мы Іуэхум и фІыгъэкІэ дыр зыхуэныкъуэ медицинэ

республикэм и къуажэ куэ-ІэщІагъэліхэмкіэ къызэгъэпэща хъуащ. Къапщтэмэ, 2019 - 2021 гъэхэм Къэбэрдей-Балъкъэрым «Къуажэ дохутыр» программэр зэрагъэзэщіам ипкъ иткіэ къэрал медицинэ ІуэхущІапіэхэм унэтіыныгъэ зэхуэ-

цхьэщэмыщі изэ.

Бадзэуэгъуэм и 1, мэрем

♦1957 гъэм Москва и Театр Иным щызэхэтащ Къэбэрдейр езым фІэфІу Урысейм зэрыгухьэрэ илъэс 400 зэрырикъум и щіыхькіэ къызэрагъэпэща, Къэбэрдей-Балъкъэр АССР-м и гъуазджэмрэ щэнхабзэмрэ я лэжьакІуэхэм ята иужьрей концертыр. ◆1981 гъэм КъБР-м и цІыхубэ усакІуэ КІыщокъуэ Алим СССР-м и ТхакІуэхэм я зэгухьэныгъэм и правленэм и секретару хахащ.

◆1906 гъэм къалъхуащ Социалист Лэжьыгъэм и Ліыхъужь Пащты Са-

♦ 1925 гъэм къалъхуащ Тыркум щыщ къэхутакіуэ, тхакіуэ Айдемыр (Выщхьэ) Иззэт.

◆1934 гъэм къалъхуащ философие щІэныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и профессор, КъБР-м щІэныгъэхэмкІэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ **Джатэгъэжь** Владимир.

♦1949 гъэм къалъхуащ шэрджэс жылагъуэ лэжьакІуэ, «Хэкужь» щІыналъэ псапащІэ фондым и тхьэмадэ Іэдэмокъуэ Алберд.

♦1980 гъэм къалъхуащ Китайм и къалащхьэ Пекин къалэм 2008 гъэм щекІуэкІа Олимп джэгухэм алыджурым бэнэкіэ ліэужьыгъуэмкіэ чемпион щыхъуа, КъБР-м спортымкІэ и министру щыта **Хъущт Аслъэнбэч**.

<u>Дунейм и щытыкІэнур</u> «pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэ-текіыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градус 24 - 26-рэ, жэщым градус 15 - 16 щы-

Зыгъэхьэзырар ЖЬЭКІЭМЫХЪУ Маринэщ.

къыщызэрагъэпэщауэ щытари.

дыдэ ирату щытащ.

мылъкур зэкіэлъыгъэкіуэн-зэгъэзэхуэныр зи пщэ дэлъ лэжьакІуэхэм, экономикэм щыхуагъэхьэзыр еджапІэхэм щіэсхэмрэ а Іуэхум ахэр хуезыгъасэхэмрэ, властым щыщу къэралым зи гугъу тщІы и унэтІыныгъэм кІэлъыплъхэм, нэ-Къыхэгъэщыпхъэр аращи, УФ-м и экономикэ жыла-

Ильэсищэм щІигьуауэ...

Урысей Федерацэм Экономистым и махуэр гъэ къэс

мэкъуауэгъуэм и 30-м щагъэлъапіэ. Гулъытэ хэха хуащі

щыхъуар 1917 гъэм къыщыщІэдзауэщ. Абы щыгъуэщ ди

къэралыгъуэщІэм ФинансхэмкІэ цІыхубэ комиссариат

«ЭКОНОМИКЭ» - мыр алыдж псалъэщ, къикІыу тра-

гъахуэри «унагъуэр тэмэму зехьэн» жыхуиІэрщ. А жыІэкІэр

япэ дыдэу къагъэсэбэпын щыщ адзауэ щыхуагъэфащэр

ди эрэм ипэкlэ IV ліэщіыгъуэм икухэрщ. Лъэхъэнэ жыжьэ-

хэм псэуахэм, тхыдэм къызэрыхэщыжымкіэ, унагъуэр

зехьэным, къедза лъапсэр зыхуей хуэгъэзэным мыхьэнэ ин

Ауэрэ, цІыхухэм нэгъуэщІ къалэнхэри зыхуагъэувыжу,

ахэр зэгъэхъулІэным пыщІа Іэмалхэми лъыхъуэу щІадзащ.

Апхуэдэу, XVI ліэщіыгъуэр здекіуэкіым, Европэм щыіэ къэ-

ралхэм къыщыунэхуаш экономикэм шыхуагъасэ еджапіэ

зыбжанэ. Илъэсищэхэр блэкІри, цІыхубэ хозяйствэм зы-

къыщијэтащ, псэуныгъэм пыщја јуэхухэм зыщаужьу щја-

Хабзэ зэрыхъуауэ, мы махуэр зэдагъэлъап э хьэпшыпрэ

ерыскъыхэкІрэ къыщІэзыгъэкІ ІуэхущІапІэхэм, ахъшэ хъу-

мапІэхэм, уней, къэрал зэгухьэныгъэхэм къагъэсэбэп

дзащ, производствэмрэ хьэрычэтымрэ щызэтеуващ.

гъуэм дежкіэ пщіэ нэхъ зиізу къалъытэр гъэ къэс ят хабзэ, Урысейпсо жылагъуэ тыгъэу «Гъэм и экономист» зи фІэщыгъэмрэ абы дыщІыгъу дамыгъэмрэщ.

КЪУМАХУЭ Аслъэн.

Къуажэ администрацэм и лэжьакіуэхэм суд тращіыхь

Урысей ФСБ-м и управлензу КъБР-м щы Ізмрэ республикэм щы ВД-мрэ я лэжьак уэхэм зэщ ыгъуу экономикэм пыщіа щіэпхъаджагъэхэм пэщіэтынымкіэ къэлъыхъуэныгъэхэр щрагъэкіуэкіым къыщіагъэщащ Красносельскэ къуажэм и администрацэм и лэжьакІуэхэу Бичурин Т. И., Тхьэмытлюкъуэ О. П. сымэ я къулыкъур къагъэсэбэпу бюджет ахъшэшхуэ зэрадыгъуар.

КЪЫЗЭРАХУТАМКІЭ, 2016 - 2019 гъэхэм къэдгъэлъэгъуа къулыкъущІэхэм хабзэм къемызэгъыу ахъшэ саугъэтхэр зыхуатхыжащ, Красносельскэ къуажэм и Іэтащхьэм и унафэхэм хъыбар нэпцІхэр хагъэхьэкІэрэ.

Прохладнэ район судым и унафэ къару зыгъуэтам ипкъ иткіэ, Бичурин Т. И., Тхьэмытліокъуэ О. П. сымэ къуаншэу къалъытащ УФ-м и УК-м и 159-нэ статьям и 3-нэ Іыхьэм къыщыхьа щІэпхъаджагъэр зэралэжьамкІэ икІи япэр зы илъэсрэ ныкъуэкІэ, етІуанэр илъэситІрэ ныкъуэкІэ условнэу

Мылъкуншэу къригъэлъытэным хуигъэкІуащ

КъБР-м щы і э УФСБ-рэ МВД-мрэ я лэжьакі уэхэм къызэпаудащ Петровхэ я ціэр зезыхьэ колхозым и унафэщіу шытахэм язым илэжьа хабзэншагъэр, и хуитыныгъэхэр къигъэсэбэпынымрэ банкротым хуэгъэкІуэнымрэ зэры-

ЗЭРАУБЗЫХУАМКІЭ, бзаджащІэм и къулыкъур къигъэ-

сэбэпри, хабзэм къемызэгъыу бэджэнду итащ предприятэм езым бэджэнду иІыгъ щІы гектар 1500-м щІигъу икІи ІуэхущІапІэр мылъкуншэу къригъэлъытэным хуигъэкІуащ. Урысей СК-м и Следственнэ управленэу КъБР-м щы эм и Прохладнэ къудамэм уголовнэ Іуэху къи этащ абы УФ-м и УК-м и 201-нэ статьям и 1-нэ Іыхьэмрэ 196-нэ статьям и 1-нэ Іыхьэмрэ къыщыхьа щІэпхъаджагъэхэр илэжьауэ. Хабзэм къызэригъэувымкіэ, апхуэдэ щіэпхъаджагъэхэр зылэжьар

илъэси 6-кІэ ягъэтІысынкІэ мэхъу.

Гулъытэ хэлът, щІэныгъэ иІэт

ЩІэныгъэлі, тхакіуэ, гупсысакІуэ, литературэ критик Щокъуий Къадир къызэралъхурэ илъэс 80 ирокъу.

КЪУЛЪКЪУЖЫН Ищхъэрэ къуажэм къыщыхъуащ Къадир, курыт еджапІэр абы дыщэ медалкІэ къыщиухащ. Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым щІэтІысхьэри, тхыдэмрэ филологиемрэ я къудамэм урысыбзэмрэ урыс литературэмрэ щиджащ. Къиухри, егъэджакІуэу щылэжьащ школ зыбжанэм. Еджакіуэ ціыкіухэм щІэныгъэ етыным, гупсысэу егъэсэным гурэ псэкІэ хуэлэ жьащ. Иужьым, ди университетым и ректору щыта Лъостэн Владимир иригъэблагъэри, философием, щэнхабзэм, этнологием студентхэр хуригъэджэным пэригъэуващ. «Щэнхабзэ нэсым цІыхум и гупсысэми и зэхэщІыкІми зрегъзужь, и дуней тетыкІз хъунури абы куэдкІэ елъытащ», - жиІэрт Щокъуий Къадир. А гупсысэм тету и ІэнатІэм пэрытащ езыр. Гъэсэныгъэм, цІыхугъэм я щапхъэу сту-

дентхэм я пащхьэ итащ. Щокъуийр икІи литературэджт. Урысейм и ТхакІуэхэм я зэгухьэныгъэм хэтащ ар. Адыгэ тхыгъэхэр нэсу зэпкърихырт. «Тыншкъым лъыхъуэм и гъуэгур» фІищри и литературэ-критикэ тхыгъэхэр щызэхуэхьэса тхылъыр 1991 гъэм «Эльбрус» тхылъ тедзапІэм къыщыдигъэкlауэ щытащ. Къэбэрдей литературэр захуэу, нэфІ-ней хэмыту, щІэныгъэ бгъэдыхьэкІэ хуиІэу щызэпкърихащ тхылъым. художественнэ тхыгъэ нэщ ысам и



шапхъэу къышехьыр КІышокъуз Алим и «Хъуэпсэгъуэ нурыр», Теунэ Хьэчим и «Псэм и ІэфІыр къуатмэ» романхэр, ЩоджэншыкІ Іэдэм и «Залинэ» очеркыр. Нэхъыбэу Щокъуийм зэпкърихар усыгъэрщ. Тхьэгъэзит Зубер, Балъкъэр Фоусэт, КІэщт Мухьэз, Щоджэн Хьэбас, Бицу Анатолэ, нэгъуэщіхэми я іэдакъэщіэкіхэр иджарэ я купшІэри къыхихыжауэ къыщокіуэ а тхылъым. Нэхъ ціыкіу дыдэхэми и гулъытэ ялъигъэсащ. «Ди сабийхэм я шІыхуэ» тхыгъэ шхьэхүэм шызэпкърихащ сабийхэм яхуэгъэза тхыгъэхэр. Ипэжыпіэкіэ ціыкіухэр зыхуэныкъуэ тхыгъэхэр, ахэр зэрыщытыпхъэр къигъэлъэгъуащ. Езыр сабийхэм яхуэтхэмэ, и къалэмыр щабэт. ЦІыкіухэм зэрахуэупса «Нанэ деж», «ЦІикърэ Нагъуэрэ», «Сыт къэхъуар?» Іуэтэж цІыкІухэр абы-

кіэ щапхъэщ.

ГЪУЭТ Синэ.

Дунейм щыхъыбархэр

ЩІэпхъаджагъэр къыпщІэкІуэнукъым

Илъэси 101-рэ зи ныбжь Шутц Йозеф илъэситхукІэ тутнакъэщым исыну суд щытращІыхьащ Германием и Бранденбург-ан-дер-Хафель къалэм.

ЗАКСЕНХАУЗЕН нацист лъэхъуэщым и хъумакІуэу щыщытам а гъэрэщым иса цІыху минхэр зыукІахэм ари ядэІэпыкъуауэ къалъытэ. Апхуэдиз илъэс дэкlыжауэ Іуэхур зэхагъэкІыу ар жэуапым зэрырашэлІар ягъэщІагъуэ нэмыцэхэми

Шутц зыкъиумысыжыртэкъым илэжьа щІэпхъаджагъэхэмкІэ, абыхэм щыхьэт техъуэ тхылъхэр щыІэ пэтми. Ягъэкъуаншэм и уэчылхэм я мурадщ суд унафэм щхьэкІэ тхьэусыхэжыну, абы къару ирамытыну, ауэ ар къаймыхъулІэным нэхъ трагъащіэ Іуэхум и екіуэкіыкіэм щыгъуазэхэм. ЩІэпхъаджагъэр къызэрып-

щІэмыкІуэнум, абы щхьэкІэ, гува-

щІэхами, жэуап зэрыпхыжынум и

щапхъэу къалъытэ а судыр.

Щхьэхуэ защІыфыну?

Шотландиер Инджылызым къыхэкІыну зэрыхуейм теухуа псалъэмакъхэр, абыхэм я мызакъуэу, Іуэху пыухыкіахэр ялэжь илъэсипщІым нэблэгъауэ.

КЪАПЩТЭМЭ, а щІыналъэм 2014 гъэм референдум щрагъэкіуэкіауэ щытащ а Іуэхум теухуауэ. Инджылызым къыхэкІын абы щыгъуэм ядатэкъым шотландхэм я процент 55-м, и телъхьэр процент 45-рт.

Иджы аргуэру къаlэтыжащ - Шотландием и япэ министр Стерджен

Никола къыхилъхьащ 2023 гъэм жэпуэгъуэм 19-м я хэкум ІэІэт щрагъэкІуэкІыну. ЦІыхубзым зэрыжиІэмкІэ, илъэсийм къриубыдэу щытыкІэм зихъуэжащ. «Шотландиер къэрал щхьэхуиту щытын хуей?» упщІэм иджы щІыналъэм щыпсэухэм я нэхъыбапІэм: «Хуейщ!» жэуап къратыну мэгугъэ ар.

Апхуэдэу щытми, референдум ирагъэкІуэкІын папщІэ, Инджылызым и унафэщІхэм я арэзыныгъэ хуейщ. Абы теухуауэ Джонсон Борис мызэ-мытІэу жиІащ Шотландием етІуанэ референдум зэрыщримыгъэгъэкІуэкІынур.

Мэкъуауэгъуэм и 30, *махуэку*

♦Парламентаризмэм и дунейпсо махуэщ **♦**Астероидым и дунейпсо махуэщ **♦1908 гъэм** Бахъсэн, Дзэлыкъуэ

мэкъумэшыщІэхэм зыкъаІэтащ. **♦1891 гъэм** къалъхуащ шыхъуэ цІэрыІуэ, Социалист Лэжьыгъэм и ЛІыхъужь **Щоджэн Тіэлашэ**. ♦1945 гъэм къалъхуащ Канадэм

щыщ профессор, адыгэбзэр джыным хэлъхьэныгъэшхуэ хуэзыщІа, нарт эпосым тетхыхьа Коларуссо **♦ 1954 гъэм** къалъхуащ Аруан муни-

ципальнэ щІыналъэм къыщыдэкІ

«Маяк» жылагъуэ-политикэ газетым

и редактор нэхъыщхьэ, КъБР-м щіыхь зиіэ и журналист Кіасэ Ва-Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэ-текіыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градус 23 - 24-рэ, жэщым градус 17 - 18 щы-

(Лъэпкъ Іущыгъэ:

Уи ныбэ гъэгъуи, уи гугъуф егъэщ.

Абы дегъэпІейтей

Хабзэ

Іуэху

ГъашІэ

Урысыбзэ зымыщІэхэри Хэкум щыщщ

Кавказ цІыхубэри хамэ къэралхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъухэри къызэщ игъэплъауэ щытащ, илъэс зыбжанэ ипэкІэ Къэрал Думэм и депутат Затулин Константин «лъахэгъухэм» ятеухуауэ щыІэ къэрал хабээм хэлъхьапхъэу къилъыта зэхъуэк ыныгъэхэм арэзы темыхъуэу. Депутатым иукъуэдийрт къэралым исхэм урагыхьлыуэ укъалъытэн папшіэ, Іэмал имыІзу урысыбзэ пщІзн хуейуэ. Хъыбар щыІзщ УФ-м и Правительствэм Затулиным и гупыжыр ІуигъэкІуэтауэ.

АДЫГЭХЭМ ехьэліауэ зэбдзэкіыжмэ, Затулиным иукъуэдийр зы Іуэхугъуэт: хамэ къэралхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъухэм урысыбзэ ямыщІэмэ, УФ-м ахэр «лъахэгъуу» къилъытэн хуэмейуэ. А жэрдэмыр депутатым къызэрыхилъхьэрэ илъэс зыбжанэ дэкІа пэтми, Кавказ Ищхъэрэм щыщу Тыркум щыпсэу зэгухьэныгъэ 84-м Урысейм нэгъуэщІ къэрал ІуэхухэмкІэ и министр Лавров Сергей тхыгъэ хуагъэхьащ, Затулиным ищІэр хуамыдэну лъаlуэу. «Затулин Константин къыхилъхьа жэрдэмыр къащтэнкіэ Іэмал зэримыіэм теухуауэ» псалъащхьэ зиІэ тхыгъэм дыкъыщоджэ:

«ПщІэ зыхуэтщІ Сергей Владимир и къуэ! Урыс-Кавказ зауэ гуащІэм иужькІэ тхыдэкІэ къалъыс я Хэкуу щыт Кавказ Ищхъэрэм кърахуахэм къатепщіыкіыжахэр ди нэlэ тедмыгъэкlыу дыкlэлъоплъ абы щекlуэкlым. Дэри, Урысейм щыпсэу ди лъэпкъэгъухэм ещхьу, Іэмал долъыхъуэ Тыркумрэ Урысеймрэ я зэхущытыкІэр щэнхабзэм, экономикэм, щІэныгъэм, дипломатием, цІыхубэ зэхущытыкіэм, къинэмыщі лъэныкъуэхэм щедгъэфіэкіуэну. Урысейм и Правительствэм хабзэм хилъхьэ зэхъvэкІыныгъэхэми зыщыдогъэгъуазэ. Гу лъывэдгъэтэну дыхуейт 1999 гъэм накъыгъэм и 25-м Къэрал Думэм СНГ-м и ІуэхухэмкІэ и комитетым и унафэщІ депутат Затулиным къыхилъхьа жэрдэмым ипкъ иткlэ, лъахэгъухэм урысыбзэ ямыщ энк і эмал имы і эригъэувым. А зэхъуэкІыныгъэхэр халъхьэмэ, «Урысейр тхыдэкІэ зи Хэкуу къэлъытапхъэ лъэпкъхэм» я цІэхэр къраlуэнущ икlи, урысыбзэ зэрамыщІэм къыхэкІыу, Кавказ Ищхъэрэм къиІэпхъукІахэр урыс, украин, белорус лъэпкъхэм ещхьу «лъахэгъуу» къалъытэнухэм яхэхуэнукъым. Гум къэгъэкІыжыпхъэщ 2019 гъэм хэхэс адыгэхэр Урысей хабзэм зригъэувэ щытыкіэм дыщыщІзупщІам щыгъуэ, «Сирием щыпсэу адыгэхэр УФ-м исхэм я лъахэгъухэм зэрыхиубыдэр» къыджаlауэ зэры-

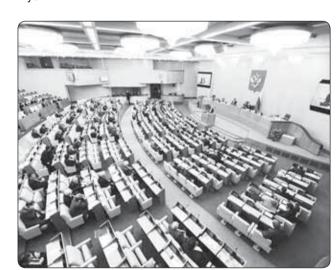
Дэнэ щыпсэууэ щытми, Кавказ Ищхъэрэм къикlахэм я щІэблэм Урысейм щыщущ зыкъызэралъытэжыр. Кавказ Ищхъэрэ республикэхэм урысыбээм къыдэкІуэу щызекІуэ адыгэбзэри къэралыбзэхэм хохьэ. Ар щхьэусыгъуэу ирокъу дэри УФ-м и лъахэгъуу дыкъилъытэн папщІэ. Затулиным къыхилъхьа жэрдэмхэр къащтэмэ, дэ абы ди Хэкум пэlэщlэ дищlыпэнущ».

Лавров Сергей и цІэкІэ зэхалъхьа тхыгъэм и копие хуагъэхьат Кавказ Ищхъэрэм и ліыщхьэхэми. Псалъэм папщІэ: Адыгейм, Дагъыстэным, Ингушым, Шэшэным, Къэрэшей-Шэрджэсым, Осетие Ищхъэрэ - Аланием, КъБР-м я унафэщіхэу Къумпіыл Мурат, Меликов Сергей, Калиматов Мэхьмуд-Алий, Кадыров Рамзан, Темрезов Рашид, Меняйлэ Сергей, Кіуэкіуэ Казбек сымэ, къинэмыщ Кавказ Ищхъэрэ къулыкъущ Іэхэм.

Иджыблагъэ тхыгъэм къыпэджэжащ КъБР-м къыбгъэдэкІыу Къэрал Думэм хэт депутат Родинэ Викторие. Абы утыку кърихьа дэфтэрым къегъэлъагъуэ УФ-м и Правительствэм Затулин Константин къыхилъхьар зэрыдимыІыгъыр, урысыбзэ ямыщІэнкІэ Іэмал имыІэу

зыгъэув хабзэр къащтэн гугъэ зэрыщымы эр. 2022 гъэм мэлыжьыхьым и 20-м езы Правительствэм мыпхуэдэ жэуап къитащ:

«Затулиным ищІа жэрдэмым ипкъ иткІэ, лъахэгъуу къэлъытапхъэр «тхыдэкІэ Урысейм щыщ лъэпкъхэм къатепщіыкіауэ урысыбзэ зыщіэхэрщ». Апхуэдэ жыіэкіэм зи гугъу тщіы ціыхухэр нэхъ мащіэ ещі. Абыхэм я бжыгъэр къэпхутэн папщІэ урысыбзэр мардэу бгъэувмэ, ар ящіэрэ ямыщіэрэ зэхэгъэкіын хуей хъунущ. Апхуэдэ щІыкІзу лъэпкъхэр бгуэшыныр УФ-м и Конституцэу лъэпкъхэр зэхуэзыгъадэм езэгъыркъым. Къинэмыщ ауэ, «лъахэгъу» жыхуи з хабзэм къыуит щытыкІэм къиубыд хуитыныгъэхэри убзыхуакъым. Абы къыхэкІыу, УФ-м и Правительствэм жэрдэмыр Іуегъэ-



Іуэху гъэщіэгъуэн щокіуэкі ди гъунэгъу Осетие Ищхъэрэ - Алани-

ем. Владикавказ щыцІэрыІуэ, «Си-

дамон» телеграм напэкіуэціыр зей

блогер Мисиков Бэтрэз хабзэхъу-

мэхэм натіэрыуапіэ яшіаш Ле-

ниным и цІэр зезыхьэ уэрамым

жиlэу, лъэпкъ зэпэщlэтыныгъэ къэ-

зыгъэхъей псалъэхэр зэригъэlуам»

щхьэкІэ.

Экономикэ Политикэ Жылагъуэ Кавказ

Хьэгулывэм фо хэзык Іэхэр

Анэдэлъхубзэм хуэмейхэр зы бэлыхь, адыгэбзэм бзэуэ дунейм тетыр къытепщіыкіауэ къызыщыхъухэр бэлыхь етІуанэ. Ипэрейхэр шхьэхынэ къудеймэ, мыдрейхэм я жыджэрагъым гулъэф гуэр кІэрыщіамэ мынэхъыфіу піэрэ щыжыуигъэІэ къохъу. Чехов Антон и «Зэшыпхъуищым» къыхина хъуэпсапіэ ціэры-Іуэр дигу къэдгъэкіыжынщи: «Ярэби, щІэныгъэ зыбгъэдэлъхэр лэжьэрейуэ, лэжьэрейхэм - щІэныгъэ ябгъэдэлъу щытыгъащэрэт».

Ищхъэрэ

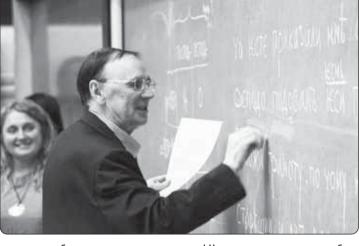
БЗЭМ епха щІэныгъэхэм я нэхъ гъэщ Іэгъуэнхэм хыубжэфынущ «этимологие», «лингвистикэ» къудамэхэр. Пасэрей бзэжьхэмрэ иджырейхэмрэ зэралъытым, дэтхэнэ зыми щызекІуэ мыхьэнэхэр зэхагъэкІыурэ, бзэ щІэныгъэлІхэм ахэр зыlурылъ лъэпкъхэм я блэкІари щІэрыщІэу къытхузэІуах.

Ди жагъуэ зэрыхъущи, хуэмыхьэзыр куэдми мы лэжьыгъэм зрапщыт. Академик Зализняк Андрей тхыгъэ щхьэхуэ иІэщ «Этимологие щІэныгъэмрэ абы зи зэш щытезыгъэухэмрэ» фІищауэ. ЩІэныгъэлІыр топсэлъыхь анэдэлъхубзэр яджыным и пІэкІэ, абы бзэуэ дунейм тетыр къытехъукlayэ къызыщыхъухэр къазэрыхэпцІыхукІыну мардэхэм.

зэрыжиіэмкіэ, щіэныгъэм и щхьэусыгъуэр жыпіэми, ціы-Ущоуэ яжепіэкіи, уи хэкупсэ гурыщіэм хуэчэміауэ е бзэр зэрызэбгъэжырщ. фіыуэ умылъагъуу къащохъу. Псалъэм папщіэ, хэти ещіэ лъэпкъ щхьэкіэ, я нэхъыбэр Жиіэр гурыіуэгъуэ хъун паграмматикэ и лъэныкъуэкІэ зэрычыристаныр. Дахащэуи пщІэ, академикым зытепсэпсалъэр лъабжьэ, префикс, Хьиса лъапІэм и анэдэлъху- лъыхьхэм я гупсысэкІэм зэсуффикс хуэдэу Іыхьэ-Іыхьэу бээмкіэ зэчырхэр жаіэ. Ап- рызиужыым дрегъэплъ. «Дузэрызэхэтыр. «Этимологиза- хуэдэ гуэрым итхьэкъуа ди тор»-хэм е «лингвофрикхэм» я лъэпкъэгъу зыбжанэм зэрынэфl зыщыхуа макъым е хьэр- мыщlэкlэ я щхьэр хуэкlуащ ар урысыбзэм хэт «акъылынфым зыхуей мыхьэнэр кърахыну фіэкіа, псалъэм и теплъэмрэ и купщІэмрэ зэрызэдэлажьэ щіыкіэр къагурыбгъэІуэфынукъым.

А псор къыщІедгъэкІуэкІыр мы хьэлыр адыгэхэми зэрыдимыхамэрщ. Зи гугъу тщІы щапхъэм зэзэмызэ ещхь мэхъу адыгэбзэр пасэрей рапх Іэмалхэр. Дауи, жытІэм къикІыркъым адыгэхэмрэ, псалъэм папщІэ, хьэтхэмрэ мылъэпкъэгъуу. Зэпхаш икІи зэлъэпкъэгъущ! Ауэ бзэ зыгъэпщэныгъэ лингвистикэм» зы тхыгъэ ціыкіу укъеджакіэ Іэзэ узэрыхэмыхъухьынур уэ къыбгурымыІуэжмэ, гува-щІэхами зыгуэрым къыбжиІэ-

Иджы дыдэщ дыщрихьэлІар «гъун» адыгэ псалъэр макъкІэ урысыбзэм и «гореть» - «исын, ещхьщ.



илыгъуэн, блэн» мыхьэнэм зэрырапхым. Аргуэру зы лъэбакъуэ ячыжри, «гъэ» псалъэм мэІэбэ. Абы иужьыжкІэ - «гъэмахуэ»-м - псори щыхуабэ зэ- шіэныгъэр зимыіэщіагъэхэм маным. «Гор/гар» урыс псалъэ лъабжьэм макъзешэр дэхүү, лингвистике») зыфlища тхы-«гр» зэрыхъум иригъапщэ хуэдэурэ, «гъу»-мрэ «гъэ»-мрэ зы тым я къэпсэлъыкіэр зэмыхьэнэм хуешэ зыгуэрым. щІыкІэу, Апхуэдэ («пщтырыгъэ») славян мы- Ауэ бзэм зихъуэжын зэрихьэнэр адыгэбзэм къызэрытехъукlам дыхуокlуэ. Адыгэбзэ пlэм къыуитыр апхуэдизкlэ зыщІэм ІупщІу елъагъу «гъу»мрэ «гъэ»-мрэ зэрызэмылъэпкъэгъур. Мыр зигу къэкІынкІи хъунур «кхъыІэ»-м и пІэкІэ «ка» жызыІэ, акцентыншэу адыгэб-Апхуэдэ цІыхухэм, Зализняк зэкІэ мыпсэлъэфхэрщ. Сыт и ялъагъуххэркъым. хум и чэзум анэдэлъхубзэ зэ- этимологизаторхэм псалъэм рызримыгъэщ ам щхьэк э игу

> мобыхэм я зэчырыр «пасэрей адыгэбзэжькіэ» ягъэзащіэу. Сыт щхьэкіэ, арамеибзэкіэ зыгуэр къызэрикІыр дэнэ акъылыр здэпхьынур яжепІэмэ, жэуап къакІуэр телъыджэщ: «Абыхэм лъэр урысыбзэм къытехъуезыхэм ящІэркъым адыгэбзэкІэ зэрыпсалъэр».

«Мыбдеж псалъэ зыбжанэ къыщытхьынщ, - етх мынэхъ бзэжьхэм е иджырейхэм зэры- хуэмыхуу адыгэхэр фІыуэ зылъагъу нэгъуэщІ гуэрым, урысыбзэкІэ Іуми, адыгэбзэм мыхьэнэ щи/эу: долина - дэ- лъэу. Нобэ бгъуэтыжыну къызыкіи зэмыпхауэ е а тіур зэ- лъын; дыхание - дыхьэн; закон - закъуэн; камыш - къэмыш; гъадэу кърахьэкІыу щыта, канон - къэнэн; лапа - лъапэ; бгъупш зыш зышынсъэліхэм лей - лъей: мишень - мышэн: я гъащіэ псор зытраухуэ «зэ- мотыга - мэ тіыгъэ; одевать - іэ псалъалъэ», томитіу зэхэт да фІэт; озеро - Іуэ зыр; орех -Іэрыху; паз - пІэ зы; победа - пэ къыфІэкІыу нэхъ гъунэгъу иубыдэ; потоп - пэ тепІэ; режет - ирижэт».

Адыгэбзэм зыщІэгъэкъуэн ныр хабзэмыщІэ щытхъухьым зэрещхь къудейм щхьэкіэ, хьэгулывэм фо хекіэ жыхуиіэм зыгуэр зыхуэчэм лъагъуны-

«ЦІыхухэм нэхъыбэм зэрыпсалъэ анэдэлъхубзэм гулъытэшхуэ хуащІу щытщ, щетх Зализняк Андрей «Бзэ ятеухуауэ» («О любительской лъым. - Къапштэмэ, псалъитехуэмэ, а тІум зэхуаІуэхур, я мыхьэнэр яфІэгъэщІэгъуэнщ. хьэлым теухуауэ курыт еджащІэныгъэ мащІэщи, нэхъыбэм къащохъу егупсыс къудеймэ, пэжыр яхузэхэгъэкІыну. Апхуэдэ ціыхухэм ящіэххэркъым «лингвистикэкІэ» зэджэ щІэныгъэ щхьэхуэ зэрыщыІэр».

тхыкіэм мыхьэнэшхуэіуэ ират, ауэ щыхъукІэ бзэр зэ-Хэти ещІэ куржыхэр кавказ рылажьэр жьабзэм тетущ. рак» псалъэм тыркубзэкІэ «къэувыІэпІэ» жиІэу къокІ. Ауэ шэ» мыхьэнэ зиІэ «дурак»-м къытехъукіауэ къыфіощі зыгуэрым. «ДелэкІэ зэджэр зи къэувыІахэращи, тыркубзэм хэт «durak» псакlayэ аращ», - жаlэнущ абы-

Зализняк зэрегупсысымкІэ,

Урысейм нэхъ лингвист лъэрызехьзу исахэм яз Старостин Сергей бзэ шитІым нэблагъэ ищізу щытауэ жаіэ, абыхэм ящыщу зыбгъупщІым ирипсащІэкІынкъым дыщэм хуа-Шагъыр Іэмин и ІэдакъэщІэкІ «Адыгэбзэм этимологиемкІэ и тхылъыр. И анэдэлъхубзэм дыдэу иІэ урысыбзэ къудейр зымыщІэм дауэ кІуэрыкІуэм тету ціыхухэм я гъащіэ псор хуейр пэжщ, ауэ мыпхуэдэ зытраухуэ щ эныгъэм ха-Іуэхутхьэбээ абы хуэблэжьы- щІыкІыу зэрыхъунур? Мыр хэкупсэ лъагъуныгъэмэ, фІыуэ гъэщ.

къытехуащ «Коммерсантъ» газетми.

теткъым, - жеlэ езы Мисиковым, -

Лермонтовыр куржыхэм зэрадзэкІыу

зэрыщытам фlэкlа. «Демон» поэмэр

цІыхуищым зэрадзэкІауэ щытащ.

Пшавелэ Важэ а сатырхэр

. екіуэкіакъым,

шІэпхъуэжаш.

екіуэкіакъым,

шІэпхъуэжаш.

щІэпхъуэжащ».

Абы мыпхуэдэ сатырхэр хэтщ:

Куржы тегушхуэгъуейхэр

ЗауэзэрылІыр куэдрэ

мыпхуэдэу зэридзэкlат:

ЗауэзэрылІыр куэдрэ

Осетин гупыр занщІэу

Пщым и гъусахэр занщ Тэу

«Мыр зэбгъэщхьыфын дунейм

И гугъуехьыр псыхэкІуадэ хъуакъым

Зойе зыщІэс унэ зэтетым и шындэбзийм егъэкІэкІащ жыгыщІэ зыкъом. Илъэс зытіущкіэ къызэщіэрыуэу абыхэм пхъэщхьэмыщхьэ къапыкіэну щогугъ жыг ціыкіухэр хэзыса щІалэр - Зойе и къуэ Славэ. Унагъуэ куэд щыпсэу унэшхуэм щІэс сабийхэр игъэгуфІэну хуейщ абыхэм къапыкІэнумкІэ. Дауи, анэр иримыгушхуэу къанэркъым и щ алэ закъуэм ціыху къызэрищіыкіам. И сабийр щыціыкіум мащіэрэ здиша и лэжьапіэм, мащІэрэ Іэпыдзлъэпыдз къыхуэхъуа?!

Бийр ди щІыпІэм къыщысам Гугъуэтыж Зойе илъэсих хъууэ арат. Сыт щІа абы лъандэрэ - атІэми, а зэманыр дыгъуасэ и нэгу щІэкІам хуэдэу ещІэж Урыху къуажэм къыщыхъуа нанэм:

«Кхъухьлъатэ къэфлъагъумэ, занщІэу щІым зевдзых», - къыджаІэрт ди нэхъыжь хэм. Апхуэдэхэм деж си шыпхъу курытыр, Райе, псом япэ унэм къыщІэлъэдэжырти, гъуэлъып э щ агъым щ эпщхьэрт. Зы махуэ гуэрым кхъухьлъатэхэр вууэ гъунэгъу къэхъуауэ, псори дежэхащ щТыунэм, си дэлъху нэхъыщІэр зыхэлъ гущэр къытщыгъупщэри. Си анэр «гущэр, гущэр» жиlэу кlийри, хэтми сщІэжыркъым, зыгуэрым нырихьэхыжауэ щытащ. Ди жылэм нэхъапэу къыдыхьар румынхэрщ. Дэ щІыунэшхуэ диІэти, дышынэри абы дыкІуащ, ди гъунэгъухэри къытхэсащ. Дуушхуэ диlэт, нартыху къыдэтчыжагъащlэр куэду илъу. Румынхэм ар кърахыурэ шыуаным изыбзэу ягъавэрт, я пыlэхэм из ящlырти яшхырт. Сабийхэр дабгъэдэлъадэрти, ди Іыхьи къыхэкІырт.

ЗэрыпхъуакІуэхэр къыщыттеуэм, зи къару илъыгъуэу Урыху къуажэм цІыхухъу щІагъуэ къыдэнатэкъым, фронтым мыкІуэу. Ауэ Зойе и адэр дашакъым и узыншагъэр зэкlэлъыкІуэртэкъыми.

Фашистхэр жылэм дахужри, цІыхур хуиту бэуэжащ, я псэр тыншыжащ. Адрей я къуажэгъухэми хуэдэу, Гугъуэтыжхи къабгынащ щІыунэр. Хуэм-хуэмурэ зэфІэувэжу хуежьащ цІыхум я псэукІэр. Ауэрэ, зэман дэкІри, сабийхэр къэжэпхъащ. Зойе и дэлъху нэхъыжь Наурыз нэгъуэщІ жылэ еджакІуэ щыкІуэм, езыр ІэнатІэ Іуувэн хуей хъуащ. Зи узыншагъэр мыщІэгъуэж адэм и закъуэ къилэжьымкІэ зыхуей хуигъэзэфынт бынхэр? Арати, илъэс 15 фІэкІа мыхъу хъыджэбзыр Налшык къагъакІуэри, къалэ щІыбым дэт гъэш завод цІыкІум Іуохьэ. Нэхъыщхьэм ирегъэлъагъу адэм къы і эщі илъхьа тхылъымпі эр. Етіуанэ махуэм щІидзэн хуейт и лэжьыгъэм. И адэ шыпхъум и пхъуитіым ящіыгъуу (а тіур я унагъуэм щапіат) къалэм дэс я унэкъуэщым я гъунэгъуу фэтэр хьэху къащтэри щІотІыс-

Зэман докІри, Зойе здэува лэжьапІэр зэрыщыту ягъэІэпхъуэ Налшык къалэкІэм -Стрелкэ хьэблэм щаухуа гъэш заводыщІэм. Дауи, мо зи Іэпкълъэпкъыр зэрымыубыда хъыджэбзым дежкІэ гугъут зыпэрыува Іэнатіэр. Гъэш зрагъахъуэ птулъкіэхэр утемыплъэкъукІыу автоматым щІэбгъэувэн, шэр къихъуа нэужь, и щхьэр занщІэу теппІэжын хуейт. ЗымащІэкІэ убэлэрыгъамэ, пичынут уи Іэпэр. МашІэм фэбжь хаха а лэжьыгъэм. Ауэ, сыт хуэдизу мыгугъуми, хъыджэбзыр къикІуэтыж ҳъунутэкъым

Зи лэжьэкІэр гунэс ящыхъуа Урыху хъы-- Зойе сымэ пщэдджыжьым яжетІэрт ма-

хуэм лэжьыгъэу къапэщылъыр зыхуэдизыр шэ тонн дапщэ ирагъэхъуэн хуейми, - игу къегъэкІыж заводым мастеру щыІа Блий Хъанджэрий. - Абы иужькіэ а ціыхубзхэм я лэжьэущІыкІэлъыплъыни псалъэ лей



щіажепіэни щыіэтэкъым, я къалэныр гугъэзагъэу зэф агъэк ырт. Жэщыбг пщ юндэ дылэжьэн хуейуэ къытлъыкъуэкІми, «хьэуэ» лъэпкъ къыхагъэкІыртэкъым.

Заводым уври дэкlаишхуи щымыlэу, и лэжьыгъэм Іэкіуэлъакіуэ хуэхъуащ Зойе. УнафэщІхэм ныбжьыщІэр ягъэгушхуэн, нэхъри трагъэгушхуэн папщІэ путёвкэкІи къыхуэупсауэ щытащ. Ар гуапэу игу къегъэкІыж:

Илъэс фІэкІа сымылэжьауэ «Кавказ» зыгъэпсэхупІэм сагъэкІуащ. Аргуэру, зыкъом дэкІри, япэщІыкІэ Москва дашащ, итІанэ łехословакием дыкъыщыщIидзащ. Прагэ хуабжьу сигу ирихьат. Махуэм дыкърашэкlыурэ дагъэлъагъурт абы и щlыпlэ дахэхэр. Абыхэм нэмыщl ВДНХ-ми сыщыlащ. Мавзолейми дашащ. Сыхьэт зытхухкІэ чэзум дыхэтауэ щытащ, апхуэдизкіэ ціыхур Іувти. Абы щыгъуэ Ленинри Сталинри щ Элът мавзо-

. Илъэс 40-м нэскІэ Зойе пэрытащ и ІэнатІэ гугъум. А зэманым къриубыдэу шэ тонн дапщэу пІэрэ иригъэхъуар, цІыху дапщэ абы и гуащі зыхэлъ гъэшыр зыіухуар? Дауи, а бжыъэхэр къыпхуэмылъытэнщ.

Зойе игъэващ гуауэшхуэ - илъэс 15 зи ныбжь и пхъур сымаджэ хъури дунейм ехыжащ. Сыт ищІэнт, «Алыхь унафэщ» жиІэри, и бгыр щІи-

къузэри пэрыувэжащ и ІэнатІэм. Къэралым псэ хьэлэлкІэ хуэлэжьа Гугъуэтыж Зойе щІыхь тхылъу, дамыгъэ зэхуэмыдэу къратар куэд мэхъу. 1985 гъэм абы къыфІащащ «Къэбэрдей-Балъкъэрым промышленностымкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ» ціэр. Къыхуагъэфэщащ «Лэжьыгъэм и щІыхь» орденым и 3-нэ нагъыщэр.

Зи Іэпэ джэдыкІэхэм лэрыгъу трищІа, илъэс 86-рэ зи ныбжь нанэм дежкІэ нэхъ дамыгъэ лъапіэ дыдэр и гугъуехьыр къызыгурыіуэу къэтэджа и щ алэмрэ и къуэрылъхухэмрэщ. И къуэ Славэрэ и нысэ Заретэрэ зэдагъуэтащ щІалэ дыгъищ: Мухьэмэд, Ислъам, Идар. Нэхъыжьыр дохутыру йоджэ, къыкІэлъыкІуэр макъамэ школым щІэсщ, нэхъыщІэм 5-нэ классыр къиухащ. Макъамэм гу хуащ ащ Сладжэбзыр шэ изыгъахъуэ гупым я нэхъыжь вэ и унагъуэм. Пщыхьэщхьэ къэс абыхэм ящі. Щапхъэ игъэлъагъуэу и Іуэху Іыхьэр ири- нанэр трагъэу. Славэ и Іэмэпсымэхэм ящыщ зы къештэ. Ислъам пшынэр зыпшІэхелъхьэ Идар пхъэцІычыр къегъэІэгъуэри макъамэ дахэхэм щіагъэдэіу. Апхуэдэхэм деж Зойе и гугъуехьхэр щогъупщэж, къытегуплІзу хуежьа узхэр мэбзэхыж, и щІэблэ дахэм гъащІэр нэхъ Іэфі къыщащі.

САУТ Сулът Іан.

Къыхуагъэувхэр ягъэзэщІакъым

Аруан районым и прокуратурэм. КъБР-м Лэжьыгъэмкіэ и къэрал инспекцэм (ГИТ) и ІэщІагъэлІхэр ящІыгъуу къипщытащ Аруан шІыналъэм шыІэ егъэджэныгъэ ІэнатІэхэм лэжьыгъэр хъумэнымрэ фэбжь ямыгъуэтынымкіэ законым къигъэувхэр зэрагъэзащІэр.

Законодательствэм ипкъ иткіэ Іэнатіэкіэ къызэзыгъэпэщым и къалэнщ лэжьакІуэм зэрызихъумэну шхьэзакъуэ хьэпшыпхэр (СИЗ) и чэзум зэрыратым кІэлъыплъыныр. СИЗ-хэр къагъэсэбэпауэ къалъытэ ахэр лэжьакІуэхэм шаІэрыхьа махуэм къышышІэдзауэ. ЛэжьакІуэхэм хьэпшыпхэр шратымрэ абыхэм ар къышатыжымрэ үчёт карточкэм иратхэ.

Зэраубзыхуамкіэ, федеральнэ законодательствэм къигъэувхэр ямыгъэзащізу, я шхьэзакъуэ карточкэм къыщагъэлъэгъуэн хуейхэри ямытхауэ Аруан районым зи школ кіуэгъуэ мыхъуахэмкіэ и Іуэхущіапіэхэм ящыщ зым спецщыгъынымрэ зэрызахъумэ хьэпшыпхэмрэ иратащ.

Къэпщытэныгъэхэр щрагъэкІуэкІым законым къигъэувхэр зэрагъэзащІэр щІэзыгъэбыдэ дэфтэрхэр кърагъэлъагъуфакъым. Къэдгъэлъэгъуа ныкъусаныгъэхэр къри-

кІуащ зи школ кІуэгъуэ мыхъуахэм щакІэлъыплъ ІуэхущІапІэм и языныкъуэ къулыкъущІэхэм я къалэнхэр нэгъэсауэ зэрамыгъэзащіэм, апхуэдэуи законодательствэм къилэжьакІуэхэм гъэувхэр зэрагъэзащІэм унафэщіыр зэрыкіэлъымыплъым.

Іуэхущіапіэм и директорым хуагъэлъэгъуащ къыщагъэща ныкъусаныгъэхэр ягъэзэкІуэжыну икІи ахэр зэрагъэзащІэм къэпщытакІуэхэм я нэІэ трагъэтынущ.

Газ Іуэхухэр

Район прокуратурэм зэхигъэк ащ гъэсыныпхъэхэмкіэ къызэзыгъэпэщ Іэнатіэхэм я щІыхуэу юридическэ лицохэм ятелъхэр абыхэм ирагъэпшыныжынымкІэ къагъэсэбэп Іэмалхэр.

Къапщтэмэ, Урысей Федерацэм газкіэ къызэгъэпэщыным теухуа хабзэм ехьэлІауэ УФ-м и Правительствэм 1998 гъэм мазаем и 5-м къищта унафэм ипкъ итк р газыр яІэрыхьэным ехьэліауэ зэращіыліа зэгуры Іуэныгъэм къыщагъэлъагъуэ и чэзум лъэныкъуитІми я къалэнхэр ягъэзэщІэнымкІэ жэуап зэрахьыр. Псалъэм папщІэ, и зэманым газыр яІэрыхьэнымрэ абы пэкіуэ уасэр

«Газпром межрегионгаз Нальчик» ООО-м къытІэригъэхьа хъыбарым тепщІыхьмэ, 2022 гъэм накъыгъэм и 1-м къриубыдэу дебитор щІыхуэ ятелъщ Аруан районым и еджапІэ 11-мрэ къуажи 8-мрэ.

Аруан районым и прокуратурэм къуажэхэм я Іэтащхьэхэмрэ еджапіэхэм я унафэщіхэмрэ хуагъэуващ къыщ агъэща ныкъусаныгъэхэр ягъэзэкіуэжыну икіи а лэжьыгъэр зэрекіуэкіым езыхэр кіэлъоплъ.

Ныкъусаныгъэхэр къыш агъэш

Районым и прокуратурэм къипщытащ лъэпкъ проектхэм ехьэліа хабзэр зэрагъэзашІэр.

ЗэраубзыхуамкІэ, «Демография», «Егъэджэныгъэ» лъэпкъ проектхэр Аруан районым щагъэзэщІэным ехьэлІауэ «АССО» ООО-м зэгурыІуэныгъэ ирашІылІаш Нарткъалэ сабий 500 зыщІэхуэну школ дащІыхьыну.

Ухуэныгъэр зэрекіуэкіыр къыщапщытэм ныкъусаныгъэхэр къыщІагъэщащ. Къапщтэмэ, ухуэныгъэр щекіуэкі щіыпіэр къэхухьакъыми, абы хэти къыщыхутэфынущ - ар ирехъу къызэрыгуэкі цыху, бзаджащіэ, хьэ-гъэщагъэ зи мурад. Кіэщіу жыпіэмэ, шынагъуэншагъэр къызэгъэпэщыныр Іэпэдэгъэпол ящіащ абыкіэ жэуап зыхь «АССО»-м и лэжьакіуэхэм, нэрыльагьущ унафэщіхэр абыхэм я лэжьыгъэм зэрыкІэлъымыплъыр.

Район прокуратурэм «АССО» ООО-м и генеральнэ унафэщіым хуигъэуващ къыщіагъэща ныкъусаныгъэхэр игъэзэкІуэжыну.

ЩІалэгъуалэ политикэ

Аруан районым и прокуратурэм къилъытащ щалэгъуалэ политикэм зегъэужьыным теухуауэ щІыналъэм и щІыпІэ администрацэм къищта унафэр абы ехьэліа хабзэм къимытІасэу.

Зэраубзыхуамкіэ, КъБР-м и Аруан щіыпіэ администрацэм 2021 гъэм дыгъэгъазэм и 12-м ищІа унафэ №1462-м ипкъ иткІэ къащ-тащ «КъБР-м и Аруан муниципальнэ районым щалэгъуалэ политикэм 2022 - 2024 гъэхэм зыщегъэужьын» программэр, ауэ ар федеральнэ законодательствэм къигъэувхэм поув икіи зэхъуэкіыныгъэ къешэ.

ЩІыпіэ администрацэм и унафэм къыщыгъэлъэгъуа щалэгъуалэ гупым хэтхэм я ныбжыр техуэркъым «Урысей Федерацэм и щалэгъуалэ политикэм теухуауэ» 2020 гъэм дыгъэгъазэм и 30-м къащта федеральнэ закон №489-м и 2-нэ статьям къыщыхьам.

Район прокуратурэм Аруан щІыпІэ администрацэм и Іэтащхьэм хуигъэлъэгъуащ ар къызэремызэгъыр.

Сыхьэт 250-кІэ лэжьэн хуейуэ тралъхьэ

КъБР-м и Аруан судым и зэзыгъэкІуж судыщіэр, Аруан районым и прокурорым и дэ-Іэпыкъуэгъу Темрокъуэ Ж. Н. щіыгъуу хэплъащ А. цІыхубзым теухуа уголовнэ Іуэхум.

Зэраубзыхуамкіэ, А. 2021 гъэм фокіадэм и 30-м, щыпсэу Нарткъалэ щы эу, хьэгъэщагъэ мурадкіэ. К. и сотовэ телефоныр абы и гъунэгъу Г. къызэридыгъуар ищТэу, иужьрейм деж а телефоныр къыщищэхуащ. ЗыІэригъэхьа телефоныр сом 1000 къыпэкіуэу Нарткъа-

лэ дэт тыкуэным щищащ. Судым А. къуаншэу къилъытащ икІи а щІэпхъаджагъэр зэрилэжьам къыхэкІыу тезыру тралъхьащ сыхьэт 250-кІэ Іэмал имыІэу лэжьэну.

Аруан район прокуратурэ.

Зэрымыт Іэтищэ

зэреджэр осетин ліыхъужь гуэ-Бэтрэз сыкъышхьэшыжын шхьэрым еймкІэ яхъуэжыну хэтахэм кІэщ. Бэтрэзрэ абы и унагъуэмрэ сэ къазэрыщхьэщыжам щхьэкІэ. куэд дыдэ щауэ соцыху. Школым щасыху сэ а щалэм фа фака КЪАУГЪЭМ щхьэусыгъуэ хуэхъуар дэслъэгъуакъым. «Тхурэ» «плыкіэ» еджэу щытащ. Ауэ и гулъытэр сыт жылагъуэ лэжьакІуэ Газзаев Валерий къыхилъхьа жэрдэмырщ: Лещыгъуи гуманитар лъэныкъуэмкІэ ниным и цІэр зезыхьэ уэрамым осеишэрт. Тхыдэмрэ обществознаниемтин лІыхъужь Тогузов Каурбек и цІэр рэ фІы дыдэу хищІыкІырт. Бэтрэз и фІащыжыну. Абы гуащІзу пэджэжащ Осетие цІыкІури, и лъэпкъри, и бзэри Владикавказ щылажьэ коммунист фІыщэу илъагъуу аркъудейщ. Сэ ар партым хэтхэр. Ауэрэ зэдауэм зиубостетиныбзэм нэмыщІ, ТКО-м, осегъури, цІыхубэр лъэныкъуитІ зэритинхэм я хабзэмрэ щэнхабзэмрэ щіыкіащ. Бэтрэз жиіа дыдэр, хьэмэхуезгъаджэу щытащ. ЩІалэ цІыкІум рэ и телеграм каналым иритхар сыт хуабжьу и лъэпкъри и бзэри фІыуэ жыпІэмэ, и губжьыр зригъэзэгъа зэрилъагъум гу лъыстэрт дерс къэс. псалъэхэр мыращ: «Урысхэм Ленин-Абы и щэнхабзэри и бзэри хъумэн град зи цІэ къалэшхуэм я пащзэрыхуейр къызэрыгурыІуэм сыщытыхьымрэ абы и ахърэт телъхьэмрэ я гуфіыкіырт. Уеблэмэ блогер хъуа цІэр иратыжыфащ, осетинхэм я лІынэужь, сэ хэсша лъагъуэм пешэ жысхъужьым и цІэр зы уэрам закъуэм Іэри, си гуапэ хъуат. Алъандэри БэтфІащыжыфынукъым...> рэз Осетиемрэ абы щыпсэу цІыху-ЩІалэр иджы ягъэкъуаншэ «урысбэмрэ яфІ зыхэлъ Іуэху фІэкІа хэр осетинхэм нэхърэ нэхъ лъагэу

къиІэтауэ

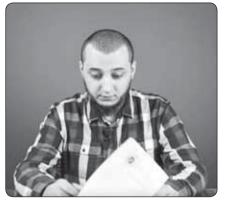
гушхуэ» Псоми фІыуэ къацІыху Бэтрэз Бэтрэз къыщхьэщыжащ «Осетием и анэхэр» зэгухьэныгъэри. КъызэрыкъыщхьэщыжакІуэхэри и мащІэщіэкіымкіэ, Мисиковыр Беслъэн дэт еджапіэм щіаубыдауэ щыта сабий-«Сэ си цІэр Гутиевэ Джульеттэщ, хэм яхэтащ, илъэс 15 ныбжьым иту. жеІэ видео зытрезыгъэха цІыхубз зэ-Абы и гъусащ и адэ-анэмрэ и къуэщ пІэзэрытым. - Сэ осетиныбзэмрэ литературэмкіэ изогъаджэ, илъэс нэхъыщіэмрэ. Псори къелащ, ауэ

Аращи, си еджакіуэм икъукіэ сро-

къысхуэщІэжыркъым.

35-рэ хъуауэ сыегъэджакІуэщ. Утыку

сыкъыщІихьар си еджакІуэ Мисиков



адэ-анэр уІэгъэ хьэлъэ хъуауэ щы-

«Мы уэрамым и цІэр хъуэжын Іуэхур зэрыщыту дыгъуасэмрэ нобэмрэ егупсыс ціыхум и Іуэху еплъыкіэу аращ, - жаlащ «Беслъэным и анэхэм» хэтхэм. - Ар уигу ирихьынкІи, укъигъэгубжынкій хъунщ. Ауэ икіэри ипэри псалъэмакъыу аркъудейщ, армыхъумэ ціыхур судым щіепшэліэн Ціыхубзхэм щхьэусыгъуэкъым». яфІэкъуаншагъэщ терроризмэм и удыныр апхуэдэу гуащІэу зыхэзыщІа

щІалэр утыку ипшэныр. ЩІалэм къыщхьэщыжу тхыгъэ зэкіэ ягъэіэпхъуауэ къыщіэкіащ.

Гуриели Мамиа а сатыр дыдэхэр зэритхыр мыпхуэдэущ: ЗауэзэрылІыр куэдрэ екіуэкіакъым,

Мисиковым и псалъэхэр «лингвист къэпщытэныгъэм» пхагъэкІ защІу, щхьэж зыхуейр къызэрырихарщ щІалэм жиІэну зыхущІэкъуар.

Бэтрэз зэрылъэкІкІэ зехъумэж, жылагъуэри къыщхьэщож. Тезыр къытралъхьэн-къытрамылъхьэн унафэкІэ зыщыгугъ, мэкъуауэгъуэм и 27-м екіуэкіын хуея иужьрей судыр

«Махуэкум» и къыдэкІыгъуэр зыгъэхьэзырар ЧЭРИМ Марианнэщ.

Шэнхабзэ Гъэлъэгъуэныгъэхэр

ШІалэгъуэ

МВД-м къет

ГъащІэм и плъыфэхэр

КъБР-м ЩэнхабзэмкІэ и министерствэм, Урысейм и СурэтыщІхэм я зэгухьэныгъэм и Къэбэрдей-Балъкъэр къудамэм, ди республикэм и Лъэпкъ музейм къызэрагъэпэщауэ мы махуэхэм йокіуэкі Хэжь Алик и гъэлъэгъуэныгъэ. «Сыт пшэхэр щесыр...» зи фіэщыгъэ зэјущіэр зи утыку щекіуэкіар Лъэпкъ музей-

ХЭЖЬ Алик Мухьэмэд и къуэр 1961 гъэм Дыгулыбкъуажэм къыщалъхуащ. 1984 гъэм абы къиухащ Къэрэшей-Шэрджэсым и пединститутым и художественнэ-графикэ къудамэр. Урысейм и Художникхэм я союзым хэтщ. 1985 гъэм щыщІэдзауэ Алик хэтщ республикэм, щІыналъэ гъунэгъухэм. Урысей Федерацэм щекІуэкІ гъэлъэгъуэныгъэхэм. Езым и лэжьыгъэхэм хухэха выставкэ 1999 гъэм Налшык япэу щекІуэкІащ.

- Мы пэшым и закъуэкъым гъэлъэгъуэныгъэм игъэдахэр, абы нэху ищ ащ зэрымузейуэ, - жиlащ зэlущlэр къызэіузыха икіи езыгъэкіуэкіа, Алик и гъусэу еджауэ ар фІы лъыр, дыдэу зыцІыху, Лъэпкъ музейм щІэлъхэм цІыхухэр хэ- рымынэр. «Нэхум, хуабагъэм, зыгъэгъуазэ и къудамэм и дыгъэм къагъэщ гукъыдэжунафэщі Къантемыр Лари- ращ Іэдакъэщіэкіхэм лъабсэ. - Илъэс 20 ипэкіэ къызэ-Іуихауэ щыта гъэлъэгъуэныгъэм еслъыту жысіэнщи, гъуэныгъэр икъукіэ гъэщіэ-Алик и гуащ эр балигъып эм гъуэнщ. Си гугъэщ сурэтхэм иуваш. и Іэдакъэщіэкіхэм къапкърыкі псэхугъуэм псо- гузавэрт гъэлъэгъуэныгъэр ехъуэхъуащ. пкъы нэхъ ящІэлъ хъуащ.

Япэу псалъэ зрата Лъэпкъ музейм и унафэщІым къыхигъэщащ лэжьыгъэхэм зэма- хэмкіэ, Мамбэт Пётр и пса- адэкіи ехъуліэныгъэ уиіэну,



ным и нэпкъыжьэ зэрате- лъэкІэ жыпІэмэ, гуапэмкІэ, абыхэм уапхыплъу сынывохъуэхъу фІэкІа уеплъ къудейуэ къызэжьэ яхуэхъуу къысщыхъур. Абы и лъэныкъуэкІэ гъэлъэми гухэхъуэ къывитыну», - жи-Іащ Феликс.

- Мы гъэлъэгъуэныгъэ дахъуащ, Алик, сынохъуэхъу,

цІыхухэр бгъэгуфІэну си гуапэщ. Дэри дытемызашэу абыхэм деплъыну укъыдогъэгугъэ.

Хэжьым ехъуэхъуащ, пэшым щилъагъу сурэтхэм зрагъэгупсысыр жиlащ абы и къуажэгъу, и ныбжьэгъу, уэрэджы ак уэ ц эры уэ Зеущэ Іэуес.

- Уи япэ гъэлъэгъуэныгъэри си нэгу щІэкІащ. Абы щыгъуэми пшІэ къэзылэжь усурэтыщІт, ауэ иджырейм щытлъагъухэр сыт и лъэныкъуэк и зызыузэщІа цІыхум и ІэдакъэщІэкІхэщ, - жиІащ КъБР-м и ціыхубэ сурэтыщі Жылэ Анатолэ къыщыпсалъэм. -Художникхэр я дуней тетыкІэкіэ, я ціыху щіыкіэкіэ, я лэжьыгъэкІэ, адрейхэми хуэдэу, зэщхькъым. Алик щэху цыкуу зи Іуэху зезыхуэж, зи псальэ мащізу фізкіа зэхэдмых ІэщІагъэліщ. Ауэ абы нэхъ мащІэ ищІыркъым и

гуащІэм и пщІэр. «Махуэр мэужьых», «Мэзым кіуэ гъуэгу», «Бжьыхьэ шылэхъар», «Мазэ», «Ауз», «Гъунэ», «Пщіантіэ», «Мэж-«Щихухэр», джытжыг». «Тхьэрыкъуэхэр», «ГъащІэм

дамыгъэ», нэгъуэщІ жиlащ КъБР-м и СурэтыщІ- ІэдакъэщІэкІхэм я фІэщыхэм я зэгухьэныгъэм и гъэхэми наlуэ пщащ! Хэжь vнафэщI Къаныкъvэ Жаннэ. - Алик и дуней еплъыкІэр, и Хэжь Алик зи хъэтіыр ад- гъащіэ лъагъукіэр, и гупрейхэм къахэпцІыхукІ сурэ- сысэхэм я кууагъыр. Езым тыщіщ, и Іуэху бгъэдыхьэкіэ, зэіущіэм и кізухым псалъэ и Іуэху лъагъукІэ, езым и щратым, псоми узыншагъэ лэжьэкІэ иІэжу. Ар хуабжьу быдэрэ гукъыдэжрэ яІэну

> ИСТЭПАН Залинэ. Сурэтыр Къарей Элинэ





Адыгейм и сурэтыщІ гъуазджэм дыхагъэгъуазэ

СурэтыщІ гъуазджэхэмкІэ музейм, Ткаченкэ Андрей и цІэр зезыхьэм, щагъэлъагъуэ «Промыслы и ремёсла Адыгеи» выставкэр. Ар къызэра-гъэпэщащ Адыгэ Республикэм и къэралыгъуэр илъэси 100 зэрырикъумрэ Урысейм ис лъэпкъхэм я щэнхабзэ хъугъуэфІыгъуэхэм я гъзу мы илъэсыр зэрагъзувамрэ я

ЦІЫХУБЭ ІэпщІэлъапщІэхэм я ІэрыкІхэр шызэхуэхьэса выставкэр игъэхьэзыращ «Промыслы и ремёсла Адыгеи» зэгухьэныгъэм, Адыгэ Республикэм ЩэнхабзэмкІэ и министерствэмрэ «Адыгейм и цІыхубэ щэнхабзэ центр» ІуэхущІапІэмрэ и дэІэпыкъуэгъуу.

Гъэлъэгъуэныгъэр къыщызэlуихым, КъБР-м щэнхабзэмкІэ и министрым и къуэдзэ Карчаевэ Іэминат къыхигъэщащ выставкэ щІэщыгъуэр Адыгэ Республикэм и щэнхабзэм и махуэу ди щІыналъэм щекІуэкІ зэхыхьэ гуапэхэм я программэм зэрыхыхьэр.

мал яІэщ Адыгей щІыналъэм и дахагъэр зи лэжьыгъэхэм къыщызыгъэлъэгъуа ІэпщІэлъапщІэхэм я Іэдакъэ къыщіэкіахэм зыхагъэгъуэзэну, жиlащ Карчаевэм. - Концертхэр, спек-

таклхэр, выставкэхэр зыхэт щэнхабзэ программэ гъэщІэгъуэн хьэщІэхэм дагъэлъагъунущи, зыкъревгъэхьэліэ! Выставкэр къызэзыгъэпэща зэгу-

хьэныгъэм и унафэщІ ЛІыщ Ахьмэд жиlащ я щlыналъэм и къэралыгъуэр илъэси 100 зэрырикъум, лъэпкъыр къэщІэрэщІэжыну Іэмал зэриІэм мыхьэнэшхуэ иІэу къызэрилъытэр. Абы музейм тыгъэ хуищ ащ пхъэм къыхищІыкІа и скульптурэр, хьэуам, псым, щІым, зэныбжьэгъугъэм я дамыгъэр икІи республикэм щыпсэухэм фІыщІэ яхуищІащ гуапэу къызэрырагъэблэгъам, зэхыхьэр гукъинэжу къызэрызэрагъэпэщам папщіэ.

Музейм и къудамэм и унафэщ Леонтьевэ Нинэ жиlащ а тыгъэр республикитІыр дяпэкІи зэрызэрыщІэнум, зэрызэкІэлъыкІуэнум, я гъэлъэгъуэны-

- Къэбэрдей-Балъкъэрым исхэм Іэ- гъэхэмкІэ зэрызэхъуэжэнум и щІэдзапІзу зэрыщытыр.

Выставкэм хагъэхьа гобеленхэр зэрагъэхьэзырым и щэхухэм къытеувы-Іащ Адыгэ Республикэм щІыхь зиІэ и сурэтыщІ Абрэдж Гуащэхужь. Абы жи-Іащ апхуэдэ зэхыхьэхэм я фіыгъэкіэ нэхъыфіу зэрызэрыціыхур, я зэпыщіэ-

ныгъэхэм зэрызрагъэубгъур. БытІэ Азэ езым игъэхьэзыра, дыщэ ІуданэкІэ хидыкІа цІыхубз сумкэ Караевэ Іэминат тыгъэ хуищІащ. Выставкэм еплъынухэм Іэмал яІэщ лэжьыгъэ гъэщІэгъуэнхэм зыхагъэгъуэзэну, хьэпшыпхэм ящыщу ягу дыхьэхэр къащэхуну. Апхуэдэхэщ дыщэ ІуданэкІэ ха дыкіа, тхыпхъэрэ уагъэкіэ гъэдэхахэр, цІыхухъу, цІыхубз лъэпкъ фэилъхьэ гъуэхэр, бзылъхугъэ цІугъэнэхэр, саугъэт папщізу ят хьэпшыпхэр, махуэ къэс къагъэсэбэпхэр. ХьэщІэхэм бысымхэм папщІэ мастер-класс щхьэ

> ТЕКІУЖЬ Заретэ Сурэтхэр Къарей Элинэ трихащ

Си анэрэ си нитІрэ

Бзылъхугъэм и ныбжьыр бзыщіын хуейуэ жаіэ щхьэкІэ, зи нэ техуэ псоми щапхъэ яхуэхъупхъэ гъащіэ дахэ къызэзынэкіа ціыхум щехьэліам деж, ар щіэпхъумэн дэнэ къэна, нэхъ къыхэбгъэщ хъуну къыщіэкіынщ. А гупсысэм дыхуэзыша Щамырзэ (Щоджэн) Аслъужан и ныбжьыр нобэ илъэс

ХЬЭПЦІЕЙ узэрыдэлъадэу щыт Щамырзэхэ я унэр гъуэгу зэблэкІыпІэм зэрыхуэзэм нэмыщі, я куэбжэр егъэджакіуэщ, гъэбыдаvэ закъуэт акъуэххэрэщ. Дауи и къуэхэр иджы фермер лэапхуэдэу щымытынрэт сабиих щапІ унагъуэшхуэр?

Щамырзэ Хьисэ и къуэ Зуберрэ Щоджэн Шухьэиб ип- лэжьащ. Иужькіэ дэтхэнэ хъу Аслъужанрэ унагъуэ щыхъуар 1955 гъэрщ. Зэгуры- хъыщхьэ хуэхъу унагъуэ къа-Іуэ-зэдэІуэжу илъэс 46-кІэ лэнхэм зритащ. Жылэм фІызэбгъурыту гъащіэ гъэгум кіэ къахэщу, акъылрэ гъэсэирикІуа Алыхьталэр бынихкіэ къа- игъащіэми Аслъужанрэ Зухуэупсащ: къуитІрэ пхъуиплІ- беррэ къатепщІыкІахэр. Нэкіэ. Нобэ Аслъужанрэ зи хъыжьыфіыр зыгъэлъапіэ и ахърэтыр нэху хъун Зуберрэ я быни 6-м, къуэрылъху-пхъубынхэм езыхэм къуэрылъху- рылъхухэу 11-м. абыхэм къапхъурылъхухэр ягъафіэ. Дэт- тепшіыкіыжа сабий 15-м, блахэнэ зыми я адэ-анэм я гъэхэм, гъунэгъухэм дэри щапхъэм тращіыкіа унагъуэу нобэ дабгъуроувэ. Фіыуэ заузэщІащ.

Лъэпкъ гъащІэм и къудамэ _{TV} щхьэпэ езыхьэкі Щамырзэ жані

сэум наркотикхэр къыкъуахащ.

хъу «Метадон» наркотикхэкІщ.



зэшыпхъухэм ящыщу щыр зыр доху щыплъагъунур тырщ. Ухуакіуэ Іэщіагъэ зиіэ жьыгъэм пэрытщ.

Унагъуэ ихьэн илэкІэ Аслъужан совхозым бухгалтеру щыбзылъхугъэми ІэщІагъэ нэзэшхьэгъусэхэм ныгъэрэ яхэлъу апхуэдэщ укъэзылъагъухэм уащхьэщы-

Алыхьым илъэсищэ зырызым хэпщІауэ лэжьыгъэ къыуигъэгъащІэ, ди Аслъу-

зыІэрыгъэхьэн

БАХЪСЭН Ланэ.

Наркотик къыкъуахат

Наркотикыр зэрызэрагъэкІуэкІым кІэлъыплъынымкІэ

КъБР-м щыІэ МВД-м Наркотикхэр зэрызэрагъэкІуэкІым

кіэлъыплъынымкіэ и управленэм и лэжьакіуэхэм къэлъы-

хъуэныгъэ Іуэхухэр ирагъэкІуэкІыу 2022 гъэм мэкъуауэгъуэм

и 20-м сыхьэт 21-м Налшык къалэм Калининым и цІэр зезыхьэ

уэрамым цІыхухъу щаубыдащ. Илъэс 37-рэ хъу, мызэ-мытІэу

суд зытращіыхьа налшыкдэсыр къыщащым къыкъуахащ

пкъыгъуэ хужь зэрылъ тхылъымпІэ зэкІуэцІышыхьар. Яубы-

дам зэрыжиlамкlэ, ар наркотикхэкlт, къигъуэтауэ ихъумэрт

Экспертизэм къызэригъэлъэгъуамкІэ ар грамми 2,03-рэ

Налшык къалэм щыІэ УМВД-м и полицэ къудамэ №21-м

следствиемкіэ и отделым уголовнэ Іуэху къиіэтащ УФ-м и

УК-м и 228-м статьям и 2-нэ Іыхьэм къыщыхьа щІэпхъа-

езым зрихьэл эну, иригъэк ын муради и этэкъым.

къулыкъущапіэм и лэжьакіуэхэм Налшык къалэм шып-

ЩІыналъэр йофіакіуэ

псоми,

къызэгъэпэща зэрыхъунум ехьэлlауэ. Псори тэмэм

ехьэлІауэ.

«Псэупіэмрэ къалэ кіуэціымрэ» лъэпкъ проектым хиубыдэу Жанхъуэтекъуэрэ Бахъсэнёнкэрэ зэlузэпэщ ящі. Мы махуэхэм ирихьэлізу лъэс зекіуапіэхэм плиткэхэр иралъхьащ, щІыпІэр къэзыгъэнэхуну уэздыгъэхэр фіалъхьащ, тетіысхьэпіэхэр ягъэуващ. Псом хуэмыдэу къуажэдэсхэр щыгуфіыкіащ иджыри къэс ямыіа сабий

ЩІЫНАЛЪЭ администрацэм и хъыбарегъащіэ Іэнатіэм дызэрыщигъэгъуэзамкІэ, Бахъсэнёнкэрэ Къулъкъужын Ипщэрэ «Псы къабзэ» лъэпкъ проектым хиубыдэу псы къыщіэшыпіэрэ псыр зэбгрызытыкі системэрэ щаухуэ. Лэжьыгъэ псори фокlадэм и 1-м ирихьэл эу яухыну я му-

....... «Къалэм и теплъэр егъэфІэкІуэн» лъэпкъ проектым хиубыдащ Бахъсэн къалэм и администрацэм и гупэ утыр, фэтэру 8-м я бжэјупэхэр зэјузэпэщ ящіащ. Дыгулыбгъуей дэт ЩэнхабзэмкІэ унэр «Щэнхабзэ» лъэпкъ проектым хы хьэу зэрагъэпэщыж. А лэжьыгъэхэр илъэс къакіуэ зэфіагъэкІын хуейуэ щытщ. Апхуэдэу Бахъсэн дэт курыт еджапІэ №7-мрэ КІуэкІуэ Валерэ и цІэр зезыхьэ №8-мрэ я спортзалхэр иджыблагъэ зыхуей хуагъэзащ.

ШЭРЭДЖ Дисэ.





«Дызэщхькъым, ауэ псори дызэхуэдэщ»

Къэбэрдей-Балъкъэрым шыщхьэуІум (августым) лэжьэн щыщ идзэнущ зи узыншагъэм сэкъат иІэ сабийхэм защІэгъэкъуэным теухуа «Дызэщхькъым, ауэ псори дызэхуэдэщ» щІыналъэ проектым.

А ІУЭХУР гъэзэщІэным текІуэдэну ахъшэ къаритащ Щалэгъуалэм я Іуэхухэмкіэ федеральнэ агентствэм. КъБР-м Егъэджэныгъэмрэ щіэныгъэмкіэ и министерствэр и дэІэпыкъуэгъуу, абы 2022 гъэм иригъэкІуэкІат Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щіынальэм ис щіалэгъуалэм я проектхэмкІэ зэпеуэм.

НэхъыфІу къалъыта проектым елэжьар Налшык къалэм и шІыпІэ администрацэм и къулыкъущ 19 Иуаз Астемырщ. Щ алэм и мурадщ илъэси 10-м къыщыщІэдзауэ 16-м нэс хъу сабийхэр (зи нэм ф ыуэ имылъагъухэр) езым я ныбжьхэм - курыт еджапІэхэм щіэсхэм - яхишэну, гъащіэм зэрыздрагъэ-

кlунумкlэ сэбэп яхуэхъуну. - «Ладья» спорт школым шахматымкlэ зэпеуэ къыщызэдгъэпэщынущ. Зэхьэзэхуэм къедгъэблэгъэнущ республикэ, федеральнэ зэпеуэхэм зэпымыууэ я зэф эк кызщыхэжаныкІхэр. КъищынэмыщІауэ, Налшык къалэм дэт интернатхэм щедгъэкІуэкІынущ акъылым зезыгъэужь джэгукіэхэр. Іуэхур къризэщІэткъуэжу, ди Гуэл Щхъуантіэхэм сабийхэм зэгъусэу зыщедгъэгъэпсэхунущ, - жеІэ Астемыр.

Иуазыр жылагъуэ Іуэхухэм жыджэру хэт цІыхущ, «Урысейм дрихэкупсэщ» япэ урысейпсо тхыдэ-лъахэхутэ лагерым щы ащ. Апхуэдэуи ар хэтащ «Экономикэмрэ менеджментымрэ ехьэлІа Іуэхугъуэ нэхъыщхьэхэр» щІэныгъэ конференцым, «КИФЩІ-м шІэпхъаджагъэм шыпэшІэтыным епха гугъуехьхэр» XV урысейпсо студент щІэныгъэ зэхыхьэм. Апхуэдэүи Астемыр зэрысабийрэ шахматхэмрэ шашкэхэмрэ дахьэх, «Ладья» спорт школыр къиухащ. Къыхэгъэщыпхъэщ шахматхэмкІэ япэ разрядыр, шашкэхэмкіэ ещанэ абы зэриіэр. Абы мызэмытізу къызэригъэпэщащ волейболымрэ гъэм и гъатхэпэ пщіондэ ягъэзэщізнущ. шахматхэмкІэ зэпеуэхэр.



Иуазым къелъытэ сабийхэр спортым, шахматхэм дегъэхьэхыным мы Іуэхур щхьэпэну. Апхуэдэүи мыхьэнэшхүэ иІэш абы сабий узыншэхэри зэрыхэтынум.

ГущІэгъур зищІысыр щІэблэм зыхашІэч. узыншагъэм сэкъат иІэхэм хуэсакъыу, ахэр трагъэгушхуэу къэгъэхъун хуейщ. Зи узыншагъэм къимыхьхэм дежкіэ ар къызэрымыкіуэу Іэмалыфіщ ціыхум яхэту есэнымкіэ, - дыщіегъу къызэгъэпэщакіуэм.

«Дызэщхькъым, ауэ псори дызэхуэдэщ» Іуэхум цІыхуих елэжьынущ. Абыхэм ящышщ гъэсакіуэ-егъэджакіуэ, шахматхэмкіэ къалэ, республикэ зэпеуэхэм къыщыхэжанык! Къудей Русланрэ шахмат джэгуным сабийхэр хуэзыгъасэ, шахматхэмкІэ КъБР-м и чемпионкэ (бзылъхугъэхэм я деж) хъуа, шахматхэмкіэ псынщізу джэгунымкіз республикэм щэнейрэ чемпионкэ щыхъуа, Европэм пашэ щыхъунымкіэ зэпеуэм ещанэ увыпіэр къыщызыхьа, Урысейм и гупым хэту абы щытекІуа, шахматхэмкІэ псынщІэу джэгунымкІэ Урысейм и Кубокым и Іыхьэ куэдым я саугъэтыр къэзыхьа Щыхьмырзэ Фатіимэрэ.

Проектым къыщыгъэлъэгъуа Іуэхухэр 2022 гъэм и шыщхьэуІум къыщыщІэдзауэ 2023 КЪАНЩАУЭ Мэлычыпхъу.



«ТАРГИМ-2022»-м щагъэлъэгъуащ Къэбэрдей-Балъкъэрым

шэсащ а піалъэм къриу-

быдэу.

Гуапагъэр егъэджэныгъэ форумыр. Урысейм и щіыналъэ куэдым къикіа ныб-жыли и 120-ра екіуэліан

триха «Невиновен» филь- щапхъи, гупсыси къызы-Фигу кІыжынщи, фильмыр щы- Лъэпкъ зэмылІзужьыгъуэтекІуауэ шыташ Сочэ хэм къахэкІа, дин зэтемыкъалэм щекіуэкіа кино- хуэ зезыхьэ ціыхухэр зэфестивалым. Ар федеральнэ дей-Балъкъэрым, Къэрэшей-Шэрджэсым, Шэшэн республикэхэм, Красно- еплъахэм гунэс ящыдар, Москва къалэхэм. хъуащ абы къыщы эта Іуэ-Абы хэтащ Кавказ Ищ- хугъуэри, актёрхэм хэр) мини 2-м нэс зэхүй- хъэрэм щы іэ республи- джэгукіэри. Узыгъэгуфіи, кэхэм, Москва, ДНР-м, Армением щыщ актёрхэр. Фильмыр ягъэлъэгъуэ- хъыбэрэ

сыгъуэ нэхъыщхьэр абы ящыщщ. щыщ хэлъ гуапагъэрщ.

режиссёр ЕмкІуж Андзор ныбжыыщІэхэм къэдгъэ- хахыну лэжьыгъэшхуэщ. 2017 хуэгуэпэным укъыхуреджэ ар шІалэгъуалэр зыхуэ-

ныкъуэщ. «Невиновен» фильмым узыгъэнэщхъеи, узыгъэгушхуи зыхэлъщ ар. Нэгъэлъэгъуэн. ну къыщІыхахам и щхьэу- зытепсэлъыхьын хуейхэм

ГУГЪУЭТ Заремэ.



Редактор нэхъыщхьэ

ЖЫЛАСЭ Заурбэч

джагъэр (хабзэншагъэкІэ наркотикхэкІ

хъумэн) илэжьауэ ар игъэкъуаншэу.

Редколлегием хэтхэр:

ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІ-редактор), Ширдий Маринэ (унафэщІ-редактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэщІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, ЩхьэщэмыщІ Изэ.



газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ ирагъэтхащ (учре-

КъыдэзыгъэкІхэмрэ редакцэмрэ я хэщІапІэр 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82;

секретариатым - 42-22-66. КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ ІуэхухэмкІэ - 42-22-86; къуажэ гъащІэмрэ экономикэмкIэ-42-57-59; шэнхабзэмкIэ-42-75-36; егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ - 40-15-31; хъыбарыщІэхэмрэ спортымкІэ - 42-22-88, 42-60-53,

42-22-89; зэдзэкІакІуэхэм - 42-21-88; корректорхэм 42-60-27; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер ІэнатІэм - 42-26-41; сурэттеххэм -42-75-78, 42-63-64.

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкІэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту

шыткъым. Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщ Гэныгъэхэмк Гэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ ІуэхущІапІэм ПИ №ТУ07-00117-м щІэту ятхащ

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокІ «Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ. 357600, Ставрополь край, ЕсэнтІыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Мы къыдэкІыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ ДыщэкІ Соня, корректорхэу Инэрокъуэ Азэмэт (1, 2-нэ нап.), Нэужьокъуэ Заирэ (3, 4-нэ нап.), корректорхэм я дэІэпыкъуэгъу Елмэс ФатІимэ. КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящІащ Дол Маринэ, Щомахуэ Марианнэ, сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ.

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер ІэнатІэм щагъэхьэзыращ.

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр П 5894 •Тираж 2.039 • Заказ №1312